

ДОКЛАД

**ЗА ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.7 „АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ“ В
ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ГАБРОВО**

ОТ ЕКСПЕРТНА ГРУПА В СЪСТАВ:

1. Проф. д-р Теодора Маринова Георгиева (Международно висше бизнес училище, Ботевград) – ръководител ЕГ.
2. Доц. д-р Милена Пенева Кирова (Русенски университет „Ангел Кънчев“) – член на ЕГ.
3. Доц. д-р Драгомир Ангелов Илиев, (Стопанска академия „Д. А. Ценов“) - член на ЕГ.

Наблюдаващ процедурата член на ПКСНУ: доц. д-р Емил Трифонов

Експертната група и наблюдаващият процедурата са определени с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 10.11.2016 г./ Протокол № 24.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНА	
АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ	3
ПРОВЕРКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИАЛНАТА СИСТЕМА ПО	
СФЕРИ НА ДЕЙНОСТ	4
1.ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ	4
1.А. ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „БАКАЛАВЪР“	4
1.1 Обучението на студентите се провежда според изискванията по образователно-	
квалификационни степени и съгласно образователната мисия, цели и задачи на ВУ ..	4
1.2 Обучението на студентите се осъществява от преподавателски състав с	
необходимия профил и квалификация	8
1.3 За обучението на студентите е създадена, поддържа се и се развива	
материално-техническа и информационна база, специализирана за обучението в	
професионалното направление	9
1.4 Обучението на студентите отговаря и се придържа към съвременните методи	
на преподаване и оценяване на постиженията им	12
1.5 Полагат се специални грижи за високото качество на обучението по	
профилиращите дисциплини.....	15
Б. ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „МАГИСТЪР“	15
1.1 Обучението на студентите се провежда според изискванията по образователно-	
квалификационни степени и съгласно образователната мисия, цели и задачи на ВУ	15
1.2 Обучението на студентите се осъществява от преподавателски състав с	
необходимия профил и квалификация	19
1.3 За обучението на студентите е създадена, поддържа се и се развива	
материално-техническа и информационна база, специализирана за обучението в	
професионалното направление	20
1.4 Обучението на студентите отговаря и се придържа към съвременните методи	
на преподаване и оценяване на постиженията им	22
1.5 Полагат се специални грижи за високото качество на обучението по	
профилиращите дисциплини.....	25
2.[А]. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ	27
2.1. А] В професионалното направление се организира, поддържа и развива	
научно-изследователска дейност на преподавателския състав	27
2.2. [А] В професионалното направление се организира, поддържа и	
развива научно-изследователската дейност на студенти и докторанти	29
2.3. [А] Високо качество на публикациите на студентите, докторантите и	
преподавателите	30
3. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС	31
3.1. Има изградена организация на управление на качеството на учебния	
процес и свързаната с него преподавателска дейност	31
3.2. Има изградена организация за проследяване на реализацията на	
завършилите обучението студенти	34
4.КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО В	
ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ	35
4.1 Новаторски практики в обучението	35
4.2. Познаване на конкурентната среда на обучението в професионалното	
направление	37
4.3. Национални и международни позиции и възможности	38
ПРИЛОЖЕНИЯ	41

Уважаема г-жо Председател на ПКЧНУ,

Експертната група (ЕГ), в изпълнение на решение на ПКЧНУ към НАОА (20.07.2016 г. /Протокол № 16, писмо с изх. № 1034/ 01.09.2016 г.), в съответствие с чл. 78 от ЗВО, чл. 33, ал. 3 и ал. 4 от ПДНАОА, Критериалната система за програмна акредитация и утвърдената програма по Процедурата за програмна акредитация на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ в Технически университет-Габрово, извърши посещение на място в периода от 27-ми до 29-ти ноември 2016 г., проведе срещи с ръководството на Технически университет (ТУ)-Габрово, с преподаватели, настоящи и бивши студенти от бакалавърска и магистърска степен, както и с представители на бизнеса и други потребители на кадри. Групата се запозна със структурата, организацията и съдържанието на учебните планове и програми по ПН 3.7 „Администрация и управление“ и с условията на обучение във висшето училище (ВУ).

На тази база, както и след обстоен анализ на фактите и обстоятелствата, отразени в доклада-самооценка на Технически университет-Габрово и проверка за изпълнение на критериалната система за програмна акредитация на професионални направления, експертната група (ЕГ) установи следното:

ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

Технически университет-Габрово е получил програмна акредитация на професионалното направление 3.7 „Администрация и управление“ от НАОА (решение на ПКЧНУ от 19.07.2011 г., протокол № 165) да обучава студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ за срок от **шест години** с оценка „добра“. При акредитацията са направени **четири препоръки** към обучението в професионалното направление. В съответствие с чл. 70 и във връзка с чл. 62 от Правилника за дейността на НАОА, АС утвърждава и приема доклада на ПК по САНК (Протокол № 2 от 15.01.2015 г.) с констатацията, че Технически университет-Габрово е **изпълнил** препоръка № 1 и е в процес на **изпълнение** на останалите 3 препоръки, формулирани в решението на ПКЧНУ.

При посещението си в Технически университет-Габрово ЕГ установи, че след приети и осъществени мерки за изпълнение на направените при предходната програмна акредитация препоръки са постигнати следните резултати:

Препоръка 1. Да се увеличи броят на избираемите дисциплини и да се включи извънаудиторната заетост в учебния план

През периода 2011-2016 г. са актуализирани квалификационните характеристики и учебните планове на специалности „Публична администрация“ и „Стопанско управление“ за ОКС „бакалавър“ и „магистър“. Увеличени са броят и относителният дял на избираемите дисциплини в учебните планове на двете специалности за ОКС „бакалавър“. Актуализираните учебни планове са разработени в съответствие с Параметрите на учебните планове за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ и са утвърдени от Академичния съвет на ТУ-Габрово. Разработена и утвърдена е и нова учебна документация на специалност „Стопанско управление“, ОКС „магистър“, програма Управление на бизнеса“ и програма „Управление на проекти“. Учебната документация по двете програми отговаря на препоръките за включена извънаудиторна заетост и достатъчен брой избираеми дисциплини. Актуализацията на учебната документация и разработената нова такава е отчетена от АС и приета за изпълнена.

ЕГ установи, че препоръката е **изпълнена**.

Препоръка 2. Да се увеличи хабилитираният преподавателски състав по научните специалности от професионалното направление

Профилиращите катедри „Мениджмънт“ и „Социални и стопански науки“ на факултет „Стопански“ към ТУ-Габрово са разработили програми за развитие на академичния състав. Увеличен е хабилитираният преподавателски състав по специалности, съответстващи на обучението в професионалното направление. Въз основа на конкурси, обявени от ТУ-Габрово, са назначени седем преподаватели с академична длъжност „доцент“ на първи основен трудов договор (ОТД) и пет хабилитирани преподаватели с академична длъжност „доцент“ на втори ОТД.

ЕГ установи, че препоръката **се изпълнява**.

Препоръка 3. Да се подобрява материално-техническата база и информационното осигуряване на студентите

Ръководството на ТУ-Габрово, факултет „Стопански“ и профилиращите катедри „Мениджмънт“ и „Социални и стопански науки“ поставят развитието и поддържането на материалната база като един от основните си приоритети, което е намерило място в Мандатната програма на ТУ-Габрово. За периода на следакредитационно наблюдение и контрол към профилиращите катедри са обособени компютърни зали за обучение и свободен достъп на студенти с осигурени лицензирани програмни продукти и достъп до Интернет; ремонтирани и обзаведени с презентационна техника са седем учебни зали и лаборатории и са създадени две нови; закупена е нова специализирана литература от 287 заглавия; разширени са възможностите на Университетската информационна система с нови модули, свързани с обучението на студентите; осигурено е целево финансиране от ТУ-Габрово за издаването на учебници и учебни пособия. На основание представените от ТУ-Габрово доклади за изпълнение на препоръките на ПКЧНУ за първата и третата година и приложения към тях доказателствен материал ПКСАНК реши ТУ-Габрово да продължи изпълнението на препоръка №3.

ЕГ установи, че препоръката **се изпълнява**.

Препоръка 4. Да се активизира научноизследователската дейност на академичния състав по теми от научните специалности на професионалното направление

Профилиращите катедри „Мениджмънт“ и „Социални и стопански науки“ към факултет „Стопански“ на ТУ-Габрово са подобрили значително планирането и организацията на научноизследователската дейност. С участието на всички преподаватели от двете катедри са разработени 30 научноизследователски проекта, финансирани от фонд Научни изследвания на ТУ-Габрово по теми, свързани с професионалното направление. Постигнатите резултати от изпълнението на проектите се прилагат в учебния процес. Активизирана е публикационната дейност. Увеличен е броят на студентите от професионалното направление, участвали в научноизследователски проекти и научни форуми.

ЕГ установи, че препоръката **се изпълнява**.

ПРОВЕРКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИАЛНАТА СИСТЕМА ПО СФЕРИ НА ДЕЙНОСТ

1. ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

1.А. ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „БАКАЛАВЪР“

1.1 ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ СЕ ПРОВЕЖДА СПОРЕД ИЗИСКВАНИЯТА ПО ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ И СЪГЛАСНО ОБРАЗОВАТЕЛНАТА МИСИЯ, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ВУ

Има необходимата учебна документация по образователно-квалификационните степени и форми на обучение

Обучението на студентите от специалностите „Стопанско управление“ и „Публична администрация“ в ОКС „бакалавър“ на ПН 3.7 в редовна и задочна форма на обучение се осъществява на базата на **утвърдена учебна документация**, която по цел и съдържание съответства на предписанията на чл. 39, ал. 2, чл. 40 и чл. 42 от Закона за висшето образование (ЗВО). Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование, Наръчника за качеството на ТУ-Габрово, Правилника за дейността на ТУ-Габрово и чл. 1, ал. 1 от Правилника за организация на учебната дейност (ПОУД) в ТУ-Габрово.

Учебната документация за обучение на студенти в редовна и задочна форма на ОКС „бакалавър“ по специалности от ПН 3.7 включва: квалификационни характеристики, учебни планове; учебни програми, характеристики на дисциплините; ежегоден график на учебния процес и разпис на учебните занятия за всеки семестър.

Обучението на студентите в ПН 3.7 **отразява мисията, приоритетите, целите и задачите** на ТУ-Габрово в областта на учебната дейност, представени в Мандатната програма на

университета и Мандатната програма на факултет „Стопански“ за периода 2015-2019 г. Обучението на студентите от специалностите „Стопанско управление“ и „Публична администрация“ в ОКС „бакалавър“ в редовна и задочна форма е **в съответствие с определения капацитет** на ТУ-Габрово за професионалното направление.

Има организация за разработване и одобрение на учебната документация за всички образователни степени и форми на обучение

В ТУ-Габрово има създадена организация за разработване, утвърждаване и актуализиране на учебната документация, която е регламентирана в Правилник за организация на учебната дейност (ПОУД). Възлагането на разработката на учебната документация се извършва с решение на Академичния съвет. При разработване на учебната документация за обучение в ПН 3.7 се спазват приетите от Академичния съвет Параметри на учебните планове за ОКС „бакалавър“, свързани с продължителност на обучението, общ обем на часовете и форми на обучение, обем на практическото и езиковото обучение, брой на семестрите. От учебната 2016/2017 г. влизат в сила приетите от Академичния съвет Методически указания за учебна документация в ТУ-Габрово. Процедурите за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация са разписани в Наръчника по качеството на ТУ-Габрово. Учебните планове и квалификационните характеристики на специалностите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ на български и английски език са публикувани на Интернет страницата на ТУ-Габрово.

Управлението и признаването на натрупаните кредити се осъществява от Комисия за признаване на формираните и натрупани кредити от обучението на студентите. Кредити се формират на база аудиторна и извънаудиторна заетост в съответствие с Правилника за натрупване и трансфер на кредити в ТУ-Габрово.

Учебната документация на специалностите „Стопанско управление“ и „Публична администрация“ в ОКС „бакалавър“, редовна и задочна форми на обучение, от ПН 3.7. – квалификационни характеристики, учебни планове, учебни програми, характеристики на дисциплините, изпитни протоколи, електронна главна книга се поддържа и съхранява във Факултетна канцелария на факултет „Стопански“ в съответствие с изискванията на ЗВО и в профилиращите катедри.

Квалификационните характеристики на специалностите „Стопанско управление“ и „Публична администрация“ в ОКС „бакалавър“ съответстват на поставените цели и задачи на обучението в професионалното направление. Оформят се съгласно изискванията на ПОУД и дефинират целта на обучението и областите на реализация на подготвените специалисти, но не са изцяло хармонизирани с предписанията за Ниво 6, подниво 6Б от Националната квалификационна рамка на Република България. ЕГ установи, че в квалификационните характеристики на двете специалности не са посочени изрично срокът и формите на обучение, както и начинът за завършване.

В ТУ-Габрово **учебните планове** се разработват по единен образец и в структурно отношение съдържат: наименование на специалността; професионална област и професионално направление; образователно-квалификационна степен; професионална квалификация; форма на обучение; продължителност на обучението; задължителни, избираеми и факултативни дисциплини; форма на контрол за всяка дисциплина, седмично разпределение на часовете и ECTS кредити за всяка дисциплина и общо за ОКС, като са посочени техният брой за аудиторна заетост и начинът на приключване на обучението. Занятията в учебните планове са разпределени в лекции, семинарни и лабораторни упражнения. Учебните планове по специалностите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ в ТУ-Габрово съдържат брой кредити за аудиторна и извънаудиторна заетост. Като форма те съответстват на изискванията на ECTS и Европейското образователно пространство. Един кредит се присъжда на 27 часа, което е в съответствие със Закона за висше образование.

Натрупаният през обучението брой кредити за ОКС „бакалавър“ и в редовна, и в задочна форми е 240. Налице е пълно съответствие с чл. 9, ал. 1 от Наредба № 21 от 30 септември 2004 г. за прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища и Глава втора от Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на ОКС „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“. ЕГ установи отклонения от чл. 25, ал. 1 и ал. 2 от Закона за физическото възпитание и спорта (ЗФВС) и чл. 36 от Правилника за прилагане на Закона за физическото възпитание и спорта (ППЗФВС) - не са осигурени задължителни

занимания по физическо възпитание и спорт от 60 часа годишно за целия курс на обучение. В учебния план физическото възпитание е включено като избираема дисциплина през първите две години от обучението на студентите от редовна форма, и като факултативна за останалото време от обучението.

За дисциплините от учебните планове на ПН 3.7 са разработени **учебни програми** по единен образец, който включва титулна страница, анотация, хорариум по учебен план, теми за лекции, семинарни и лабораторни упражнения с кратко съдържание, съдържание и изисквания към курсовите работи, форми и процедури за оценяване на знанията, списък на литературата за подготовка. Учебното съдържание на всяка дисциплина е организирано в обособени части (модули), които включват минимум 15 академични часа аудиторна заетост. Редът за приемане на учебните програми е регламентиран в ПОУД и включва обсъждане и приемане в профилиращата катедра и Факултетен съвет на факултет „Стопански”. Учебните програми на специалностите „Стопанско управление“ и „Публична администрация” в ОКС „бакалавър”, редовна и задочна форми на обучение, са разработени в съответствие с изискването на чл. 40 ал.1 и 2 от ЗВО и чл.10 от ПОУД на ТУ-Габрово.

Характеристиките на дисциплините конкретизират начина за натрупване на кредити по видове дейности (аудиторна и извънаудиторна) и регламентируют методите на преподаване и оценяване. Те се оформят по образец (Приложение № 4 от ПОУД) и съобразно Правилника за натрупване и трансфер на кредити (ПНТК).

Обучението на студентите в ПН 3.7 се организира чрез **график на учебния процес**, който се изготвя ежегодно от сектор „Учебна дейност” за всяка форма и степен на обучение и се утвърждава от Академичния съвет В началото на всеки семестър се изготвя и **разпис на учебния процес** по специалности, ОКС, курсове, групи и подгрупи и форма на обучение. Графикът на учебния процес и разписите за аудиторната заетост са достъпни на уеб сайта на ВУ.

Квалификационните характеристики, учебните планове и графикът на учебния процес се приемат от Академичния съвет и се утвърждават от ректора, учебните програми и характеристиките на дисциплините се утвърждават от декана на факултет „Стопански”.

Съотношение на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини

Съотношението между задължителните, избираемите и факултативните дисциплини от учебния план на специалност „Стопанско управление” от ПН 3.7. за ОКС „бакалавър” към момента на оценяване е както следва: в редовна форма 30 задължителни, 13 избираеми и 14 факултативни, а за задочна форма: 30 задължителни, 13 избираеми и 7 факултативни. Съотношение на задължителните към избираемите дисциплини в процент от общия хорариум по учебен план за редовно и за задочно обучение е 67:33.

Съотношението между задължителните, избираемите и факултативните дисциплини от учебния план на специалност „Публична администрация” от ПН 3.7. за ОКС „бакалавър” към момента на оценяване е както следва: в редовна форма 35 задължителни, 12 избираеми и 14 факултативни, а за задочна форма: 35 задължителни, 12 избираеми и 11 факултативни. Съотношение на задължителните към избираемите дисциплини в процент от общия хорариум по учебен план за редовно и за задочно обучение е 75:25.

Периодично се анализира и обновява действащата учебна документация, като се взема предвид студентското мнение, мнението на потребителите и съвместимостта ѝ с документацията от европейското пространство на висшето образование

ЕГ установи, че действащата учебната документация за специалностите „Публична администрация” и „Стопанско управление” от ПН 3.7 е обект на **периодичен анализ и обновление от учебните структури** в съответствие с измененията в действащото законодателство, развитието на науката, положителните практики в сродните чуждестранни и български университети, мнението на студентите и потребителите на кадри. Основните направления за обследване, анализ и оценка на учебни планове и програми, са: спазване на нормативните изисквания за учебната документация; продължителността на обучение в редовна и задочна форма; седмичната аудиторна заетост и увеличаване на времето за самостоятелна работа; практическото обучение на студентите; логическата връзка между учебните дисциплини за осигуряване съответствие с квалификационната характеристика на специалността; възможностите за външна мобилност на студентите в страната и чужбина; осъвременяване на учебното съдържание съобразно най-новите постижения на науката в съответната област, на технологиите и нуждите на практиката; методиката на преподаване и

обучение с преминаване към активни методи, стимулиращи участието и творческото мислене на студентите.

Студентското мнение за съдържанието на учебните планове и програми се проучва чрез анкети и се обработва в системата за управление на качеството чрез вътрешни одити и оперативни документи. **Мнението на потребителите на кадри** се отчита чрез анкети, писмени становища, срещи по време на провежданите практики, при съвместна работа по договорите за сътрудничество, при участието на потребители на кадри като хонорувани преподаватели в обучението на студентите от специалността.

Актуализацията на учебната документация се извършва в съответствие с регламентираната от Академичния съвет на ТУ-Габрово процедура за разработване, обсъждане и приемане на учебната документация.

ЕГ установи, че през наблюдавания период 2011-2016 г. учебната документация за специалностите „Публична администрация“ и „Стопанско управление“ е актуализирана два пъти, съответно през 2012 г. и 2014 г. В резултат на тези актуализации е постигнато увеличение на относителният дял на практическото обучение и самостоятелната работа на студентите, увеличен е броят на избираемите дисциплини, осигурена е възможност за изучаване на чужд език през целия курс на обучение. Съгласно „Доклад за изпълнение на задължителните препоръки на АС / ПКЧНУ от предходната процедура и от процедури за САНК на ПН 3.7 „Администрация и управление“ в ТУ-Габрово“ през 2012 г. са разработени нови учебни планове на двете специалности в ОКС „бакалавър“ с включена извънаудиторна заетост, а през 2014 г. учебния план на специалност „Публична администрация“ в ОКС „бакалавър“ в редовна и задочна форма на обучение е актуализиран.

Перманентно се актуализират и учебните програми по изучаваните дисциплини. Въпреки това, ЕГ установи, че препоръчаната в учебните програми основна и допълнителна литература не е актуализирана и в по-голямата си част не съдържа източници от последните пет години.

Административен контрол по състоянието на учебната документация осъществяват: учебно-методичният съвет, Факултетната комисия за учебна дейност; сектор „Учебна дейност“; Зам.-ректор по учебната дейност; Зам.-декан по учебната дейност на факултет „Стопански“; ръководителите на катедри „Социални и стопански науки“ и „Мениджмънт“, преподавател-отговорник за учебната дейност в двете катедри и преподаватели-групови ръководители за студенти от специалност „Публична администрация“ и „Стопанско управление“.

Резултати от проверката:

- Обучението на студентите по специалности и форми в ОКС „бакалавър“ на ПН 3.7 „Администрация и управление“ се извършва съобразно образователната мисия, цели и задачи на висшето училище, разписани в неговата Мандатна програма 2015-2019 г. както и съобразно целите и приоритетите, отразени в Мандатната програма на факултет „Стопански“.
- ТУ-Габрово има изискуемата по ЗВО и вътрешните нормативни правила учебна документация за обучение на студенти в ПН 3.7 „Администрация и управление“.
- В ТУ-Габрово има създадени вътрешен ред и организация за разработване, обсъждане, утвърждаване, актуализиране, съхраняване и контрол на учебна документация за всички специалности и форми на обучение в ПН 3.7 „Администрация и управление“.
- В рамките на ПН 3.7 „Администрация и управление“ има установена регулярна практика по анализ, оценка и актуализация на учебна документация, при отчитане тенденциите на пазара на труда, мнението на студенти и потребители на кадри и учебните планове и програми на други ВУ от страните-членки на ЕПВО.
- Независимо от възприетата политика на новаторство и експериментирание, актуализацията на учебните планове и учебните програми не отразява напълно изискванията на нормативната уредба и съвременните постижения в съответните научни области – действащите учебни планове все още се прилагат без включена в тях извънаудиторна заетост, а учебните програми не са осигурени със съвременни

информационни източници. Квалификационните характеристики не са изцяло хармонизирани с предписанията за Ниво 6, подниво 6Б от Националната квалификационна рамка на Република България.

- Не са изпълнени изискванията на ЗФВС за осигуряване на задължителни занимания по физическо възпитание и спорт от 60 часа годишно за целия курс на обучение.

1.2 ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ОТ ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ С НЕОБХОДИМИЯ ПРОФИЛ И КВАЛИФИКАЦИЯ

Осигурен е изискваният нормативен минимум на хабилиитирани преподаватели на ОТД

ЕГ установи, че са спазени изискванията на чл. 17, ал. 2, т. 2 от ЗВО, като направлението разполага с нормативния минимум от преподаватели на основен трудов договор (ОТД) с необходимия профил и квалификация. ВУ отговаря и на изискването на чл. 17 от ЗВО и чл. 3 от Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ минимум 70 на сто от лекционните курсове по всяка специалност да се четат от хабилиитирани лица на ОТД.

ЕГ установи, че към момента на оценяването общият брой на преподавателите, водещи лекционните курсове в ОКС „бакалавър“, е както следва:

- за специалност „Публична администрация“ - 19 преподаватели. На основен трудов договор към ТУ-Габрово са 17, от които хабилиитирани 15 преподаватели, което съставлява **78,9%** от числеността на преподавателския състав. Академичната длъжност „професор“ заема 1 преподавател, „доцент“ – 14, „главен асистент д-р“ – 2. На граждански договор – 1 преподавател на длъжност „доцент“ и 1 преподавател „професор“.

- за специалност „Стопанско управление“ - 23 преподаватели. На основен трудов договор към ТУ-Габрово са 21, от които хабилиитирани 18 преподаватели, което съставлява **78,3%** от числеността на преподавателския състав. Академичната длъжност „професор“ заемат 3 преподаватели, „доцент“ – 15, „главен асистент д-р“ – 3. На граждански договор – 1 преподавател на длъжност „доцент“ и 1 преподавател „професор“. (**Таблица №1**)

В учебния план на специалност „Стопанско управление“, ОКС „бакалавър“, общият брой на изучаваните дисциплини е 43, от които 30 задължителни и 13 избираеми. Съгласно параметрите на учебните планове (Приложение 1.4 от документацията) в общия брой на учебните дисциплини не са включени факултативните, които се изучават след избор от студентите и носят допълнителен брой кредити към задължителните 240 кредита по учебен план. В общия брой задължителни и избираеми дисциплини са включени 5 дисциплини без лекционни курсове (чужд език – I и II семестър, Учебна практика – I и II семестър, Проект по стопанско управление). Фактическият брой на учебните дисциплини с лекционни курсове е 38, от които задължителните са 27 и избираемите са 11. В специалност „Стопанско управление“, ОКС „бакалавър“, лекционните курсове са 38 от общо предвидените по учебен план 43 задължителни и избираеми дисциплини. От тях 32 лекционни курса или **84,21 на сто от лекционните курсове се четат от хабилиитирани преподаватели на първи ОТД**, лекционния курс на 4 дисциплини - от нехабилиитирани преподаватели с ОНС „доктор“, а лекционните курсове на останалите 2 дисциплини – от хабилиитирани преподаватели на ГД.

В учебния план на специалност „Публична администрация“, ОКС „бакалавър“ общият брой на дисциплините е 47, от които задължителни - 35 и избираеми - 12. В общия брой задължителни и избираеми дисциплини са включени 7 задължителни дисциплини без лекционни курсове (Чужд език - I и II семестър; Учебна практика - I и II семестър; курсови проекти по три дисциплини). Фактическият брой лекционни курсове по учебен план за специалност „Публична администрация“ са 40, които се четат както следва: **32 лекционни курса се четат от хабилиитирани преподаватели на първи ОТД (80%)**, лекционните курсове на 5 дисциплини - от нехабилиитирани преподаватели с ОНС „доктор“ на първи ОТД, а лекционните курсове на останалите 3 дисциплини - от хабилиитирани преподаватели на ГД.

Хабилиитирани преподаватели на първи ОТД

ЕГ установи, че към момента на оценяване обучението на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ се осигурява с 19 хабилиитирани преподаватели от факултет „Стопански“ и с участието на 5 хабилиитирани преподаватели от другите два инженерни факултета на ТУ-Габрово (един професор и четирима доценти) поради спецификата на специалност СУ. Общият брой на хабилиитираните преподаватели на първи ОТД, водещи занятия в специалностите от професионалното направление е 24.

Единадесет от преподавателите на ОТД, които четат лекционни курсове в ОКС „бакалавър“ за

специалност „Публична администрация”, имат придобита научна степен или академична длъжност по научни специалности, свързани с професионалното направление. Четирима от хабилитираните преподавателите на първи ОТД и двама с ОНС „доктор“ са придобили научната си степен и академичната си длъжност по научна специалност „Икономика и управление”, трима – по научната специалност „Организация и управление на производството“, и по един в научните специалности „Управление на маркетинга в сферата на услугите“, „Социално управление“ и „Организация и управление на социалните дейности“.

Относителният дял на хабилитираните преподаватели на първи ОТД, които четат лекционни курсове в ОКС „бакалавър“ за специалност „Публична администрация“ е 80,%, за специалност „Стопанско управление“ е 84%, или средно за ПН 3.7 Администрация и управление – 82%.

Към 30.11.2016 г. средната възраст на хабилитираните преподаватели на първи ОТД е **53,55 години**. Възрастова структура на хабилитираните преподаватели на първи ОТД от факултет „Стопански“, водещи занятия по ПН 3.7, е както следва: 1 преподавател (5,26%) на възраст до 40 години; 2 преподаватели (10,53) на възраст между 41 и 50 години; 12 преподаватели (63,16%) на възраст от 51 до 60 години и 4 преподаватели (21,5%) на възраст над 60 години. (Таблица №2)

За периода на следакредитационно наблюдение и контрол е увеличен хабилитираният преподавателски състав по специалности, съответстващи на обучението в професионалното направление. Въз основа на конкурси, обявени от ТУ-Габрово, са назначени седем преподаватели с академична длъжност „доцент“ на първи основен трудов договор и пет хабилитирани преподаватели с академична длъжност „доцент“ на втори основен трудов договор. От учебната 2014/2015 година, обучението на студентите в професионалното направление се осигурява от преподаватели на първи основен трудов договор. Разработени са програми за развитие на академичния състав на профилиращите катедри „Мениджмънт“, „Социални и стопански науки“ и на факултет „Стопански“ като цяло.

Хабилитирани
преподаватели на
втори ТД

ЕГ установи, че към момента на оценяване **няма** хабилитирани преподаватели **на втори ОТД**, които четат лекционни курсове по дисциплините от учебния план на специалностите „Публична администрация“ и „Стопанско управление“.

Резултати от проверката:

- Обучението на студентите по специалности и форми на обучение на ПН 3.7 „Администрация и управление“ се извършва от преподавателски състав с необходимата квалификация.
- Изпълнени са изискванията на чл. 17, ал. 2, т. 2 от ЗВО обучението да се извършва от преподавателски състав на ОТД с ТУ-Габрово, който за всяка специалност води поне 50 на сто от аудиторните и практическите занятия, и от хабилитирани лица, които за всяка специалност четат поне 70 на сто от лекционните курсове.
- В ТУ-Габрово се полагат системни усилия по привличане на преподавателски състав на първи ОТД.
- В ТУ-Габрово се полагат системни усилия за подмладяване на хабилитирания преподавателски състав. Възрастовата структура наподобява обичайната за повечето висши училища в страната с преход на лицата между 51-60 г.

1.3 ЗА ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ Е СЪЗДАДЕНА, ПОДДЪРЖА СЕ И СЕ РАЗВИВА МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА И ИНФОРМАЦИОННА БАЗА, СПЕЦИАЛИЗИРАНА ЗА ОБУЧЕНИЕТО В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

Разполага се с необходимата материално-техническа база за обучението в съответствие със спецификата на ОКС в професионалното направление - аудиторна и лабораторна площ за учебна заетост и друга специализирана за обучението учебна

ЕГ установи, че в ТУ-Габрово е изградена и се поддържа съвременна материално-техническата и информационната база за обучение и изследователска дейност в съответствие със спецификата на Висшето училище.

Материално-техническата база включва 6 учебни корпуса, 3 лабораторни халета, университетска библиотека, спортен комплекс, хотелска база, учебно-квалификационен център, почивна база в с. Потока, гребна база на язовир „Александър Стамболийски“. Съгласно учебния разпис при обучение на студентите в професионалното направление се използва главно материално-техническата база на факултет „Стопански“, който основно е разположен в учебен корпус №6. По данни от доклада за самооценка корпусът е със застроена

база площ 8974 кв.м. Броят работни места за аудиторна и лабораторна работа на 100 студенти е съответно: за специалност „Публична администрация” – 964; за специалност „Стопанско управление” - 1167.

Лабораторната база за обучението на студентите от професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ включва компютърни лаборатории, в които се провежда обучението по част от дисциплините на малки групи (10-15 студенти), което повишава качеството на практическата им подготовка. Изследователската дейност на преподавателите на ОТД, водещи обучението в специалностите от ПН 3.7, се осъществява в компютърните лаборатории и преподавателските кабинети. Лабораторната площ за изследователска дейност на един преподавател на ОТД е както следва: специалност „Публична администрация” – 13,6 кв.м.; специалност „Стопанско управление” – 17,6 кв.м.

През акредитирания период ТУ-Габрово е извършил редица мероприятия с оглед подобряване съответствието на аудиторната площ за учебна заетост с изискванията на действащата нормативна база. Ремонтирани и обзаведени с презентационна техника са 7 учебни зали и лаборатории и са създадени 2 нови. Обособени са компютърни зали за обучение и свободен достъп на студенти, които имат връзка с локалната и глобалната мрежа и са снабдени с лицензирани програмни продукти. Осигурен е лицензиран софтуер по „Счетоводство” чрез дарение.

Към **специфичната учебна база** за професионалното направление, могат да се отнесат материалната база за осъществяване на спортна дейност и учебната база за провеждане на практическо обучение. ТУ- Габрово създава възможности за участие на студентите в спортна дейност по 18 вида спорт в шест спортни бази - две спортни зали с обща площ от 862 кв.м., в които могат да се упражняват спортовете баскетбол, волейбол, тенис, бадминтон, тенис на маса, мини футбол; оборудвани зали за фитнес с площ 106 кв.м.; зали за борба, джудо, аеробика и източни бойни изкуства с площ от 56 кв.м.; открити спортни площадки в района на учебен корпус №2 за спортовете хандбал, мини футбол, волейбол, баскетбол. Извън територията на университетските корпуси се намират футболен терен „Сирмани”, туристическа база „Потока”, водна база „Младен” и ски база „Узана” с необходимата леглова база, влек и съоръжения за зимни спортове. Осигурена е достъпност на учебната база чрез асансьори и рампи.

Производствената практика на студентите се извършва според учебните програми и съгласно изискванията на специализиращите дисциплини. Учебната практика през първата учебна година се провежда в профилиращите катедри в аудиторни и лабораторни зали. Практика I, Практика II и Преддипломната практика се провеждат във външни организации, в реална работна среда. Материално-технически средства и консумативи, необходими за практическото обучение, се предоставят от диференцираните бюджети на катедрите..

Разполага се с необходимата информационна база за обучение: библиотека - компютърна база - център за дистанционно обучение при направено искане за дистанционна форма на обучение

При посещенията си ЕГ установи, че в съответствие с чл. 17, ал. 2, т. 7 и т. 9 от ЗВО, ТУ-Габрово притежава **информационна база за обучение и обслужване на студентите**. При обучението на студентите от професионалното направление се използва информационната база на ТУ-Габрово, включваща библиотека, компютърна мрежа, Университетски център за информационни системи и технологии, Университетска информационна система и Център за електронно и дистанционно обучение. От 2015 г. в ТУ-Габрово функционира Автоматизирана информационна система за управление на административните процеси (Автоматизирана деловодна система) за по-добро управление на административната и учебна дейност, създадена по Проект BG051PO001-3.1.08-0043 „Усъвършенстване на процесите на управление в ТУ – Габрово посредством прилагане на информационни технологии”.

Студентите, обучаващи се в ПН 3.7, разполагат с целогодишен достъп до всички ресурси на **университетската библиотека**. Свободен достъп до знания, информация и комуникация чрез Университетската библиотека имат всички студенти, докторанти и преподаватели след съответна регистрация, съгласно Правилника за дейността на библиотеката. Каталогната зала има обособени 4 автоматизирани работни места за търсене в електронния каталог, който е достъпен и от страницата на ТУ– Габрово и от сайта на библиотеката – www.library.tugab.bg. От сайта на библиотеката е осигурена връзка за достъп до всички абонирани електронно базирани източници на информация. На всяко тримесечие се публикува електронен бюлетин „Нови книги и статии. Библиотеката разполага с 90 работни места за студенти и докторанти.

Три зали са оборудвани с 45 компютри за свободен достъп за автоматизирано обслужване на студенти, докторанти и преподаватели и външни читатели. В тях може да се ползва всякаква електронно-базирана информация – учебници, учебни пособия и други издания на CD или DVD-носители, осигурен е on-line достъп до електронните версии на периодични издания, до виртуалните библиотеки за електронно обучение.

Като член на Асоциацията на университетските библиотеки библиотеката на ТУ-Габрово е абонирана и има достъп до следните електронни бази данни: ISI WEB OF KNOWLEDGE - информационна платформа на THOMSON REUTERS; ScienceDirect; SCOPUS; ACADEMIC SEARCH PREMIER; APIS, EBSCO и др. Изброените бази могат да се ползват по всяко време в компютърните зали чрез потребителски идентификатор и парола. Библиотеката притежава собствен фонд от над 172 000 библиотечни единици, от които 17% или 29240 бр., са в областта на мениджмънта и икономическите науки. За акредитационния период в библиотеката са постъпили 165 нови библиотечни единици в областта на икономическите науки.

Редовно се получават много вестници и списания на български език и чужд език, както и друга периодична и справочна литература, имаща отношение към изучаваните науки в ПН 3.7, напр. „Държавен вестник“, „Капитал“, „Икономика“, „Икономически изследвания“, „Икономическа мисъл“, „Мениджър“, „Доклади на БАН“, „Човешки ресурси“, „The Economist“, „Harward Bussiness Review“. Активно се ползват Годишници и Известия, издавани от други български и чужди партньорски университети. Поддържа се добър книгообмен с ИУ-Варна и СА „Д. А. Ценов“–Свищов. Библиотечен фонд на разположение на студентите от ПН 3.7 разполага с 29240 библиотечни единици, от които новопостъпилите през последните 5 г. са 1520 бр. Относителният дял на новопостъпилите библиотечни единици на хартиен и електронен носител през последните 5 г., свързани с обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“, е 5,24%.

Обучението на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ е обезпечено с **компютърна техника и специализиран софтуер**. При осъществяване на учебната дейност се използват лицензирани програмни продукти – Windows, Microsoft Office, Net Scape Navigator, Kasperski Antivirus, Acrobat Reader, Lotus Notes, Quicken for Windows, MATLAB и др., както и специализиран счетоводен и търговски софтуер - АЖУР-7 ERP, Microinvest Делта Pro, Microinvest TP3 и ЛС Pro, Microinvest Склад Pro и др.

Освен посочения лицензиран софтуер, университетът може да използва всички продукти на Microsoft въз основа на договор с Майкрософт България. Всички преподаватели имат персонални компютри и необходимите периферни устройства. Всички компютъризирани работни места в университета са свързани в Университетска компютърна мрежа (УКМ). **Площта на компютърните зали на 100 студенти** за обучение е както следва: специалност „Публична администрация” - 379 кв.м.; специалност „Стопанско управление” - 475 кв.м.

Поради големите физически разстояния между корпусите на университета и с оглед на високия трансфер на данни между тях е изградена и въведена в експлоатация оптична връзка. За улеснение на студентите във всеки корпус на университета е поставен информационен терминал, който предоставя бърз достъп до търсената информация в мрежата като при нужда позволява достъп и до интернет. Около всеки информационен терминал е обособена зона за безжичен достъп до интернет. Зоната се санкционира през радиус сървър, като за студенти и гости на университета достъпът е безплатен. На студентите от професионалното направление е осигурен безжичен достъп до Internet от типа “Wi-Fi”, свободен достъп за самостоятелна работа в университетски компютърни лаборатории и неограничен достъп до интернет в целия университет. **Броят компютри на 100 студенти** е както следва: специалност „Публична администрация” – 87; специалност „Стопанско управление” - 109.

Студентите от специалностите в ПН 3.7 имат достъп и до изградените в университета информационни центрове – Университетския център за информационни системи и технологии, Център за електронно и дистанционно обучение, както и до Университетската информационна система. Дейността на Университетския център за информационни системи и технологии (УЦИСТ) е регламентирана с Правилник. ТУ-Габрово разполага с Университетска информационна система - компютърна система за управление на административната и учебната дейност. УИС дава възможност за извършване на операции в реално време за различните категории персонал - административни служители и преподаватели. За целите на своята непосредствена работа всеки субект разполага с личен индивидуален код за достъп в он-лайн режим. В ТУ-Габрово функционира Център за електронно и дистанционно обучение (ЦЕДО) - <http://umis.tugab.bg/ceo/>. Дейността на ЦЕДО е регламентирана от Правилник за

устройството и дейността на ЦЕДО и е в следните направления: дистанционно обучение, информационно-техническо направление и виртуална библиотека. В ТУ-Габрово е акредитирана средата за дистанционна форма на обучение.

В структурните звена на ТУ-Габрово е реализиран безжичен достъп до интернет за студенти и преподаватели от типа “Wi- Fi”, като е осигурена съвременна оптична система за трансфер на информация.

В Университетската информационна система е предвиден специализиран web-базиран модул, обслужващ студентите, разработен на йерархичен принцип със специализиран достъп по факултетен номер, даващ актуална информация за: студентското състояние, учебния разпис, търсени специалисти от потребителите на кадри в определен регион, система за оценяване на преподавателите от студентите и др. Над 80% от административните услуги в ТУ-Габрово са в УИС и са дистанционно достъпни по всяко време.

ЕГ установи, че студентите от всички форми на обучение имат достъп до учебни материали, разположени във виртуална среда. На сайта на ТУ-Габрово е публикувано ръководство за преподаватели и студенти на MOODLE-специализиран софтуер за електронно обучение - <http://moodle.tugab.bg>.

За студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ са налични: софтуер с учебни и други информационни материали, достъпни за студентите и преподавателите; безжичен интернет и осигурена скорост на използваната интернет връзка – 1 Gb/s.; действаща УИС за управление на административната и учебната дейност; изграден и функциониращ Център за електронно и дистанционно обучение.

Резултати от проверката:

- Изпълнени са изискванията на чл. 17, ал. 2, т. 6 и т. 7 от ЗВО за наличието на библиотека и материално-техническа база за обучението на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“.
- ТУ-Габрово разполага с необходимата аудиторна площ за учебна заетост на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ и за изследователска дейност на академичния състав. Учебните зали (лекционни и семинарни) и лаборатории, в които се осъществява обучението на студентите от ПН 3.7, по площ, брой места и седмична натовареност са достатъчни за водене на съвременен учебен процес. Част от аудиториите са оборудвани с компютри и мултимедийна техника.
- В ТУ-Габрово се полагат системни усилия за поддържане на богат и актуален библиотечен фонд в областта на ПН 3.7 „Администрация и управление“.
- Учебният процес и научноизследователската работа на студентите и преподавателите са добре обезпечени информационно, предоставен е достъп до библиотечни фондове, компютърна база и информационни центрове.

1.4 ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ ОТГОВАРЯ И СЕ ПРИДЪРЖА КЪМ СЪВРЕМЕННИТЕ МЕТОДИ НА ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА ИМ

Изградена е организация за поддържане и развиване на съвременните методи в преподаване на учебния материал и водене на практическите занятия и за оценяване на постиженията на студентите

При обучението на студентите се използват съвременни методи на преподаване и нови технологии, които непрекъснато се развиват и усъвършенстват: презентации с помощта на мултимедия; ситуационни методи; ролеви игри и решаване на казуси; дискуссионни методи; аналитични методи - проблемен анализ, анализ и избор на решения; емпирични методи; интуитивни методи; подходяща информация от глобалната интернет мрежа; симулации, анимации и др. За изграждане на професионални умения и навици на студентите се провеждат практически занятия и стажове във фирми от региона и страната. Практическа насоченост имат и семинарните упражнения по профилиращите дисциплини, които съставляват 58 на сто от общия хорариум на семинарните и лабораторни упражнения.

Проверката и оценката на постигнатите в хода на обучението резултати се извършва чрез форми, методи и инструменти, регламентирани в учебните програми, и в съответствие с разработените от ТУ-Габрово „Правила за оценяване знанията и уменията на студентите“. Спазват се разпоредбите на чл. 44, ал. 1 и ал. 2 от ЗВО, като финалната оценка по отделните дисциплини се формира на базата на **писмен изпит**. Основно се прилага тестовата форма на

изпитване.

Въз основа на доклада-самооценка ЕГ установи наличието на институционална ангажираност на ТУ-Габрово (чрез осигуряване на условия, ред и организация за провеждане на обучителни интервенции) в повишаването и осъвременяването на дидактическите компетенции на академичния състав. В ТУ-Габрово се планират и организират методически конференции и семинари в рамките на университета, факултетите и катедрите. В рамките на Международната научна конференция УНИТЕХ, организирана от ТУ-Габрово, традиционно присъства секция „Образователни технологии”. Реализира се обмен на опит и добри практики в областта на съвременните форми на обучение в рамките на реализирани международни образователни проекти по програми „Леонардо да Винчи”, „Еразъм”, „Грюнвиг” и др.

ТУ-Габрово полага усилия за развитието на електронната форма на обучение, която цели студентите от всички форми на обучение да имат достъп до учебни материали, разположени във виртуална среда. В съответствие с това е създаден **Център за електронно и дистанционно обучение**. Осигурена е възможност за комбиниране на присъствено практическо и виртуално обучение. ЕГ установи, че през оценявания период са провеждани обучения на преподавателите за възможностите за използване на виртуалната електронна среда за електронно обучение “MOODLE+”. За преподавателите, участващи в проект BG 051PO001-4.3.04-0051 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование” са проведени три курса - „Електронни форми в дистанционно обучение”, „Приложение на учебни виртуални платформи”, „Създаване на тестове и електронно оценяване”. Разработени са учебни и изпитни материали, реализирани изцяло в електронната среда “MOODLE+”. Възможности за прилагане на съвременни методи за обучение и нови технологии са осигурени чрез използване на аудитории, оборудвани с презентационна техника. Катедрите „Социални и стопански науки” и „Мениджмънт” разполагат и с мобилна презентационна техника.

Като част от обучението в ТУ-Габрово по ПН 3.7 се налага и добрата практика на организиране на среда и стимулиране участието на студентите със собствени доклади в студентски научни форуми. За периода 2011-2016 са регистрирани общо **112 участия на студенти от ПН 3.7 в конференции (Таблица №3)**.

Периодично се анализират и огласяват резултатите, свързани с методите на преподаване и оценяване на постиженията на студентите, като се отчита и студентското мнение

Въз основа на предоставената информация и проведените срещи ЕГ установи, че резултатите, свързани с методите на преподаване и оценяване постиженията и напредъка на студентите в ПН 3.7, са обект на **периодичен анализ и оценка**. В ТУ-Габрово има установен **ред за проучване на студентското мнение** за качеството на учебния процес и адекватността на прилаганите по отделни дисциплини дидактически подходи. В изпълнение на документирана процедура ПР 1-05 „Измерване на клиентските изисквания и удовлетвореност” на планирани интервали от време от административния персонал на **Центъра за качество на обучението** се осъществяват независими анкетни проучвания на студенти и абсолвенти. За целта са разработени **14 вида анкетни карти**.

Постигнатите резултати от обучението на студентите се анализират текущо след приключване на изпитната сесия на съвети на колективните органи на управление. Систематизираната информация от анкетиране на студенти за качеството на обучение на лекции, семинарни и лабораторни упражнения се предоставя на ръководителите на катедри и на зам. декана на факултет „Стопански” при атестиране на преподавателите, както и на всеки атестиран преподавател.

Профилиращата катедра и ЦКО извършват **анкетно проучване и сред дипломантите** относно мнението им за нивото на получаваните знания и перспективите за работа по специалността. Обработената информация от анкетното проучване се използва при актуализацията на учебните планове и програми за обучение на студентите в професионалното направление. В доклада-самооценка са представени резултатите от три проведени изследвания сред завършващите дипломанти от ПН 3.7 във факултет „Стопански” на ТУ-Габрово през 2013, 2014 и 2015 г.

Информация за ефективността от прилагането на съвременни методи на преподаване и оценяване се съдържа в **справките за успеваемостта на студентите** – „Оценки по

дисциплини на студенти от специалността“ и „Среден успех по дисциплините от учебния план“, които се предоставят от УИС и периодично се анализират от груповите ръководители и зам. декана по учебната дейност на факултет „Стопански“. Обратна връзка със студентите се осъществява и чрез **груповите ръководители**, чиято дейност е регламентирана в „**Правилник за работата на преподавателите – групови ръководители в ТУ-Габрово**“ и се обобщава чрез изготвянето и представянето пред профилиращата катедра на семестриален отчет (по образец).

Резултатите от учебния процес, методите на преподаване и оценяване постиженията на студентите се анализират и огласяват периодично чрез **ежемесечни анализи в катедрите и факултета** за проблемите и резултатите от текущия учебен процес и **семестриални и годишни** отчети на факултета и на университета.

Осигурена е мобилност на студентите чрез частично обучение в избрано от тях ВУ в страната и чужбина

В ТУ-Габрово е осигурена възможност за мобилност на студентите в други висши училища в страната и чужбина, която е регламентирана с Правилник за трансфер на кредити, Правилник за организация на учебната дейност, Правилник за устройството и дейността на Университетски център за международни и национални програми и проекти (УЦМНПП), както и от подписаните двустранни договори по програма ЕРАЗЪМ/ЕРАЗЪМ+ между ТУ-Габрово и чуждестранни университети в областта на ПН 3.7. Към факултет „Стопански“ е създадена комисия за признаване на формираните и натрупани кредити от обучението.

В ТУ-Габрово и във факултет „Стопански“ има изградена организация за входяща мобилност на български и чуждестранни студенти и докторанти. Приемът на студенти в професионалното направление се осъществява съгласно **Правилник за приемане на студенти в ТУ-Габрово**. По време на своето работното посещение ЕГ установи наличието на **25 междуинституционални договори за обмен** по програма „Еразъм“/„Еразъм+“ между ТУ-Габрово и чуждестранни университети, обучаващи по специалности, сродни на тези в ПН 3.7 „Администрация и управление“, от 10 програмни държави (Германия, Австрия, Турция, Литва, Латвия, Полша, Испания, Унгария, Хърватска, Румъния). Възможности за студентски обмен са предвидени и по силата на сключените **46 двустранни рамкови договори за сътрудничество** с висши училища от 22 държави. Факултет „Стопански“ поддържа междуинституционални връзки с девет факултета, имащи близки или сродни специалности от Русия, Украйна, Литва, Латвия, Австрия, Германия, Белгия и др., позволяващи осъществяването на активна преподавателска и студентска мобилност. За периода 2011-2016 г. в ПН 3.7. по програма „Еразъм“ на ЕС са реализирани **четири изходящи и две входящи студентски мобилности с цел обучение**.

С цел да повиши езиковите познания на студентите в областта на администрацията и управлението и да увеличи възможностите за мобилност в чуждестранни ВУ, в учебния план на специалностите „Публична администрация“ и „Стопанско управление“ за ОКС „бакалавър“ е предвидено допълнително факултативно обучение по дисциплината „Чужд език“. За насърчаване на мобилността на студентите в чуждестранни университети ежегодно се организират езикови курсове, финансирани от бюджета на университета.

Резултати от проверката:

- В обучението на студенти от ПН 3.7 „Администрация и управление“ се прилага богат набор от методи (ситуационни, дискуссионни, аналитични и интуитивни методи) и инструменти, развиващи необходимите за пазара на труда трансферни умения и повишаващи пригодността на студентите за заетост.
- Прилаганите форми за проверка и оценка на знанията са съобразени с изискванията на чл. 44, ал. 2 от ЗВО.
- Периодично се проучва мнението на студентите относно качеството на учебния процес в ПН 3.7 „Администрация и управление“. Резултатите се свеждат на вниманието на отделните преподаватели при атестирането, анализират се в катедрите и факултета, с оглед предприемане на коригиращи действия при констатирани отклонения от стандарта, и се оповестяват в семестриални и годишни отчети на факултета и на университета.
- Осигурена е среда и е създадена организация чрез вътрешни регламенти и междууниверситетски спогодби за провеждане на студентска мобилност с цел обучение в чуждестранни ВУ.

1.5 ПОЛАГАТ СЕ СПЕЦИАЛНИ ГРИЖИ ЗА ВИСОКОТО КАЧЕСТВО НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРОФИЛИРАЩИТЕ ДИСЦИПЛИНИ

Профилиращите дисциплини се водят от преподаватели на първи ОТД

За осигуряване профилиране на обучението в учебните планове са включени профилиращи дисциплини, определени на база формулираните в квалификационната характеристика образователни цели и изисквания към общата, специалната и специализиращата подготовка на специалиста с професионална квалификация „бакалавър”. Предложенията за профилиращи дисциплини се подготвят в профилиращите катедри въз основа на проучвания и анализи на добри практики в български висши училища и в сферата на европейското висше образование, на становища от работодатели. В учебните планове голяма част от тях са определени като избираеми. По този начин на студентите се предоставя възможност за съчетаване на базовата подготовка по специалността със свободния им избор на профилиращи учебни дисциплини за придобиване на необходимите знания, компетенции и поведение в периода на обучението (Таблица №4).

Учебници, учебни пособия и материали за обучението, които са разработени от преподаватели от професионалното направление и специалността

Съотношението между преподавателите на първи ОТД, които водят лекционни курсове по профилиращи дисциплини, към общия брой профилиращи дисциплини е, както следва: за специалност „Публична администрация” - 0,43; за специалност „Стопанско управление” - 0,61. Съотношението между преподавателите на първи ОТД, които водят профилиращи дисциплини, към общия брой профилиращи дисциплини за ПН 3.7, е 0,59.

Преподавателите от ПН 3.7 имат възможност за издаване на учебници и учебни пособия чрез Университетско издателство „Васил Априлов”, финансирането на което се извършва със средства от фонд за „Издателска дейност” към Университетски център за научни изследвания и технологии (УЦНИТ). Предложенията се обсъждат от катедрените колективи, приемат се от факултетен съвет и се утвърждават от АС като част от издателския план на ТУ. Отпечатването на одобрените учебници и пособия се извършва след задължително рецензиране. Приоритетно се финансират учебни пособия на преподаватели, свързани с обучението по професионалните направления на факултета.

Въз основа на представеният към доклада самооценка доказателствен материал ЕГ установи, че през учебната 2016/2017 г. **относителният дял на профилиращите дисциплини**, осигурени със **собствени авторски учебници**, учебни пособия, помагала и дидактически материали е **90 на сто** за специалност „Стопанско управление” и **57 на сто** за специалност „Публична администрация”, или средно **74 на сто** средно за професионалното направление.

Резултати от проверката:

- При двете специалности от ПН 3.7 „Администрация и управление” не е постигнат достатъчно висок процент на осигуреност на профилиращите дисциплини с преподаватели на първи ОТД (61% за специалност „Стопанско управление” и 43% за специалност „Публична администрация”).
- За специалност „Стопанско управление” е постигнато високо равнище на осигуреност на профилиращите дисциплини със собствени авторски учебни материали (90%). Относително по-ниски са резултатите за специалност „Публична администрация” (57%)..

Б. ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „МАГИСТЪР”

1.1 ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ СЕ ПРОВЕЖДА СПОРЕД ИЗИСКВАНИЯТА ПО ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННИ СТЕПЕНИ И СЪГЛАСНО ОБРАЗОВАТЕЛНАТА МИСИЯ, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ВУ

Има необходимата учебна документация по образователно-квалификационните степени и форми на обучение

Подобно на ОКС „бакалавър”, обучението на студенти по програми и форми на ОКС „магистър” от ПН 3.7 се осъществява въз основа на утвърдена учебна документация, която по цел, тип и съдържание е съобразена с предписанията на вътрешните и външните нормативни документи, регламентиращи учебния процес във втора степен на висшето образование.

За разработения нов учебен план за магистърска програма „Управление на проекти” в дистанционна форма на обучение, освен предписаните в чл. 39, ал. 2 от ЗВО, пакетът с учебна документация включва допълнително и: списък на екипа, осигуряващ и провеждащ обучението; справочник за организацията на достъпа до информационни ресурси; списък на техническите и комуникационните средства; система за изпитване и оценяване; система за

контрол на качеството на обучението.

Има организация за разработване и одобрение на учебната документация за всички образователни степени и форми на обучение

Подобно на ОКС „бакалавър“, и при ОКС „магистър“ за програма „Публична администрация“ към специалност „Публична администрация“, както и за програмите „Управление на човешките ресурси“, „Управление на бизнеса“ и „Управление на проекти“ към специалност „Стопанско управление“ се установи липсата на изчерпателност при съставяне на квалификационната характеристика, като не се упоменават изрично срокът и формите на обучение, както и начинът за завършване на обучението. Дефинициите за очаквани резултати от обучението не са изцяло хармонизирани с дескрипторите за знания, умения и компетентности, съответстващи на Ниво 7 от НКРРБ. В специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ не се обучават студенти в редовна и задочна форма на обучение и до момента няма обучение в дистанционна форма.

Учебни планове на специалностите в ОКС „магистър“ са със срок на обучение 1 година (2 семестъра). Общият хорариум за специалност „Публична администрация“ е 460 академични часа за редовна и 230 за задочна форма; за специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на човешките ресурси“ е 436 академични часа за редовна и 220 за задочна форма; за специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на бизнеса“ е 460 академични часа за редовна и 232 за задочна форма; и за специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ е 460 академични часа за редовна и 232 за задочна форма.

Липсват отделни учебни планове по отделни категории студенти (с ОКС „бакалавър“ в ПН 3.7, с ОКС „бакалавър“ или „магистър“ в неикономическо ПН или с ОКС „професионален бакалавър“ в ПН 3.7). Вместо това във ВУ се възприема практиката да се разработва един учебен план, описващ учебната пътека единствено на студентите с ОКС „бакалавър“ в ПН 3.7.

По процедурата за оценяване на ДФО:

Учебна документация за съответната специалност, провеждана в ДФО

Основното звено за обучението на студентите от професионалното направление 3.7 „Администрация и управление“, СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ е факултет „Стопански“, а първичното звено - катедра „Мениджмънт“ с прякото съдействие на Центъра за електронно и дистанционно обучение (ЦЕДО) и Университетския център за информационни системи и технологии (УЦИСТ). В специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ не се обучават студенти в редовна и задочна форма на обучение и до момента няма обучение в дистанционна форма.

ЕГ установи, че ТУ-Габрово има официално приети методически стандарти за учебна документация регламентирани в Правилника за устройството и дейността на ЦЕДО и Правилника за организиране и провеждане на дистанционна форма на обучение (ПОПДФО). Приемането и утвърждаването на учебна документация за СДФО се извършва и в съответствие с Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища, Правилника за дейността на ТУ-Габрово и Правилника за организация на учебната дейност (ПОУД).

Осигурени са не по-малко от 75 процента от учебното съдържание по учебен план с учебни материали и ресурси за самоподготовка, предназначени за дистанционно обучение на трето и/или четвърто технологично равнище, съгласно изискванията на Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища. В учебните програми е дефинирано, че 30% от обучението се извършва чрез присъствени занятия. **Не са ясно дефинирани присъствените периоди в учебния план.**

Специалността в ДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ е осигурена с пълна учебна документация за дистанционна форма на обучение, изискваща се от нормативните документи и приетите в ТУ-Габрово методически стандарти за разработване на учебна документация за провеждане на ДФО.

Разработването на учебно-методическите материали (УММ) и ресурси за самоподготовка в

дистанционна форма на обучение е регламентирано в Правилника за организиране и провеждане на дистанционна форма на обучение в ТУ-Габрово. Установени са разработени инструкции и правила за създаване на електронни учебни материали и ресурси за самоподготовка на студентите в платформата съобразно специфичните изисквания на ДО. ЕГ установи пропуски в УММ качени в платформата за ДО (<http://dmoodle.tugab.bg>). Част от дисциплините не са осигурени със заявените УММ, а тези, които са достъпни не са в унифициран и стандартизиран вид. Това по-скоро ще създаде предпоставки за объркване сред обучаемите. УММ, качени в платформата за ДО, не са достатъчни за водене на пълноценен образователен процес. Част от тях са твърде схематични при предоставяне на необходимите знания.

До момента в ТУ-Габрово не е осъществяван прием на студенти в ДФО. Планиране се в началото на учебната година всеки студент в дистанционната форма на обучение да получава „Справочник за организацията на достъпа до информационните ресурси“ и предварително обучение в рамките на първия присъствен период за запознаване с технологията за осъществяване на интерактивната връзка между студентите и преподавателите и организацията на достъпа до информационните ресурси. На всеки студент се предоставя достъп до виртуалната учебна платформа и инструкциите за работа с нея чрез „Наръчник на студента в ДФО“. В сайта на ЦЕДО (<http://e-learning.tugab.bg>) кандидат-студентите могат да се информират за естеството, съдържанието и техническите изисквания на СДФО. По време на самостоятелното си обучение на студентите им е осигурена възможността да получават консултации както от специалистите от ЦЕДО, така и от преподаватели чрез форум и табло за съобщения на съответната дисциплина или индивидуално по електронната поща.

ЕГ се установи наличието на информационни системи, автоматизиращи административните дейности на ДФО. В ТУ-Габрово действат онлайн процедури за информационно обслужване на студентите. Разработена е и се използва университетска информационна система (<http://umis.tugab.bg/>) за административно обслужване на целия учебен процес. Студентите имат онлайн достъп до учебния разпис и актуална информация за студентското положение (<http://umis.tugab.bg/studenti>). Съществува и система за автоматизирано съставяне на учебен разпис (<http://umis.tugab.bg/razpis>) с онлайн достъп за студенти. Създадено е мобилно приложение UMIS - Student book, което осигурява мобилен достъп за студенти до учебния разпис и студентското положение (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.rashidov.umis>). Автоматизиран е процесът on-line подаване и обработка на заявления от студенти от редовна, задочна и дистанционна форма на обучение. Внедрена е автоматизирана информационна система за управление на административните процеси в ТУ-Габрово (<http://ads.tugab.bg>). Чрез системата студентите могат да подават Заявление до ръководството, включително и през специално създадено мобилно приложение за подаване на заявление от студенти (<http://ads.tugab.bg/htmlclient>) В платформата за ДО (<http://dmoodle.tugab.bg>) има вградена функция за следене на статистиката на обучението на всеки студент, където могат да се видят онлайн резултатите от тестовите и самостоятелните задачи на конкретен студент, както и информация за учебните ресурси, с които е работил.

ТУ-Габрово издава всяка година кандидатстудентски справочници за бакалавърските специалности и за магистърските програми, които се публикуват на хартиен носител и в електронен формат на сайта на университета. В сайта на университета (<http://ksp.tugab.bg>), в рубриката за Кандидатстудентска информация и в сайта на ЦЕДО (<http://e-learning.tugab.bg>) кандидат-студентите могат да се информират за условията в ДФО.

Задължителните дисциплини заемат основен дял и в структурата на учебните планове на специалностите от ПН 3.7 за ОКС „магистър“, с изключение на магистърска програма „Управление на бизнеса“.

Съотношението на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини **в зависимост от техния брой** за специалност „Публична администрация“ е 50% : 33% : 17%. При магистърските програми към специалност „Стопанско управление“ това съотношение е както следва: за програма „Управление на човешките ресурси“ - 46% : 39% : 15%; за програма „Управление на бизнеса“ - 36% : 50% : 14%; за програма „Управление на проекти“ - 60% : 30% : 10%.

Съотношението на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини **в зависимост от аудиторната заетост** за специалност „Публична администрация“ е 55% : 31%

: 14%. При магистърските програми към специалност „Стопанско управление“ това съотношение е както следва: за програма „Управление на човешките ресурси“ - 45% : 38% : 17%; за програма „Управление на бизнеса“ - 38% : 49% : 13%; за програма „Управление на проекти“ - 62% : 29% : 9%.

Периодично се анализира и обновява действащата учебна документация, като се взема предвид студентското мнение, мнението на потребителите и съвместимостта ѝ с документацията от европейското пространство на висшето образование

ЕГ установи, че действащата учебната документация по магистърски програми от ПН 3.7 е обект на **ежегоден системен анализ и актуализация**. В това отношение ТУ-Габрово провежда политика на гъвкавост и динамика, новаторство и експериментирание, „работа по заявка“ на потребителите на кадри. Резултатът е увеличаване хорариума на практическото обучение, подобряване на логическата връзка между дисциплините, осъвременяване на съдържанието на учебните програми. При актуализация на учебната документация се отчита и мнението на потребителите на кадри чрез писмени становища, срещи по време на провежданите практики, при съвместна работа по договорите за сътрудничество. През оценявания период са актуализирани квалификационните характеристики и учебните планове на магистърска програма „Управление на човешките ресурси“ и е разработена учебна документация за две нови магистърски програми – „Управление на бизнеса“ през м. юли 2012 г. и „Управление на бизнеса“ през м. юни 2016 г. към специалност „Стопанско управление“.

Както и при ОКС „бакалавър“, съгласно „Доклад за изпълнение на задължителните препоръки на АС / ПКСНУ от предходната процедура и от процедури за САНК на ПН 3.7 „Администрация и управление“ в ТУ-Габрово“ по отношение на разработените нови и актуализираните съществуващи учебни планове на двете специалности в ОКС „магистър“ в редовна и задочна форма на обучение е направена актуализация с цел включването на извънаудиторната заетост. Въпреки това, на ЕГ бяха предоставени учебни планове **без включена извънаудиторна заетост**.

Резултати от проверката:

По процедурата за програмна акредитация на ПН 3.7

- ТУ-Габрово разполага с изискуемата по външна и вътрешна нормативна уредба учебна документация за обучение на студенти по програми и форми на ОКС „магистър“.
- В ТУ-Габрово има създадени вътрешен ред и организация за разработване, обсъждане, утвърждаване, актуализиране, съхраняване и контрол на учебна документация за всички специалности и форми на обучение в ПН 3.7 „Администрация и управление“, ОКС „магистър“ при отчитане тенденциите на пазара на труда, мнението на студенти и потребители на кадри и учебните планове и програми на други ВУ от страните-членки на ЕПВО.
- В предоставените учебни планове по отделни магистърски програми не е включена извънаудиторната заетост, както е декларирано в „Доклада за изпълнение на задължителните препоръки на АС / ПКСНУ от предходната процедура и от процедури за САНК на ПН 3.7 „Администрация и управление“.
- Липсват отделни учебни планове по отделни категории студенти (с ОКС „бакалавър“ в ПН 3.7, с ОКС „бакалавър“ или „магистър“ в неикономическо ПН или с ОКС „професионален бакалавър“ в ПН 3.7).

По процедурата за оценяване на ДФО

- Налице е учебна документация за СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“, разработена в съответствие с Наредбата за ДО. Утвърден е учебен план, който е равнопоставен на редовната форма на обучение по отношение на включените учебни дисциплини и изисквания брой кредити. Учебните програми на дисциплините имат ясно изразени цели, съобразени със спецификата на ДО и реално постижими с методите, средствата и ресурсите присъщи на ДО.
- Разработените и качени в платформата за дистанционно обучение учебно-методични материали не са достатъчни за водене на пълноценен образователен процес. Част от дисциплините не са осигурени със заявените УММ, а тези, които са достъпни не са в унифициран и стандартизиран вид. Някои от тях са твърде схематични при предоставяне на необходимите знания.
- Създадена е система, която, заедно с техническите и технологични съоръжения за нейното функциониране, дава възможност за оптимално взаимодействие с

обучаваните, като ги мотивира да участват активно в процеса на обучение.

1.2 ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ОТ ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ С НЕОБХОДИМИЯ ПРОФИЛ И КВАЛИФИКАЦИЯ

Осигурен е изискваният нормативен минимум на хабилитирани преподаватели на ОТД

Обучението на студентите в ОКС „магистър“ на ПН 3.7 се осъществява от същия преподавателски състав, с помощта на който се реализира и обучението в ОКС „бакалавър“. В тази връзка констатациите относно осигуреността с хабилитирани преподаватели на ОТД в ТУ-Габрово за нуждите на учебния процес в ОКС „магистър“ са аналогични на тези за ОКС „бакалавър“.

ЕГ установи, че е осигурен изисквания нормативен минимум на хабилитирани преподаватели на ОТД.

Броят на преподавателите, водещи лекционните курсове в ОКС „магистър“ е, както следва: за специалност „Публична администрация“, магистърска програма „Публична администрация“ - 9 преподаватели; на ОТД към ТУ – Габрово са 8, от които хабилитирани са 7 преподаватели (77,8%), 1 “гл. асистент д-р” и 1 на граждански договор; за специалност „Стопанско управление“; за магистърска програма „Управление на човешките ресурси” - 8 преподаватели; на ОТД към ТУ – Габрово са 8, от които хабилитирани 7 преподаватели (87,5%); за магистърска програма „Управление на бизнеса” - 10 преподаватели; на ОТД към ТУ – Габрово са 10, от които хабилитирани 8 преподаватели (80%); за магистърска програма „Управление на проекти” - 11 преподаватели; на ОТД към ТУ – Габрово са 11, от които хабилитирани 9 преподаватели (81,8%).

Относителният дял на хабилитираните преподаватели на първи ОТД, които четат лекционни курсове в ОКС „магистър“, е както следва: за специалност „Публична администрация” - 75%; за специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на човешките ресурси” - 87,5%; магистърска програма „Управление на бизнеса” - 80%; магистърска програма „Управление на проекти” - 81,8%. Средното равнище по този показател за ПН 3.7 Администрация и управление е 77,3%.

Средната възраст на хабилитираните преподаватели на първи ОТД, които четат лекционни курсове за ОКС „магистър“, е: за специалност „Публична администрация” – 51,6 г.; за специалност „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на човешките ресурси” – 55 г.; магистърска програма „Управление на бизнеса” – 54,6 г.; магистърска програма „Управление на проекти” – 54 г.. Средното равнище по този показател за ПН 3.7 Администрация и управление е 53,9 г.

Хабилитирани преподаватели на първи ОТД

Осигуреността на учебния процес в ОКС „магистър“ с хабилитирани преподаватели на първи ОТД в ТУ-Габрово е аналогична на тази в ОКС „бакалавър“.

Хабилитирани преподаватели на втори ОТД

Осигуреността на учебния процес в ОКС „магистър“ с хабилитирани преподаватели на втори ОТД в ТУ-Габрово е аналогична на тази в ОКС „бакалавър“.

По процедурата за оценяване на ДФО:

Екип за подготовка, провеждане и поддръжка на ДФО

При посещения ЕГ установи наличието и функционирането на Център за електронно и дистанционно обучение (ЦЕДО) (<http://e-learning.tugab.bg>), който осигурява технически, технологично и логистично дистанционната форма на обучение в ТУ-Габрово. Екипът на ЦЕДО осигурява постоянна техническа подкрепа на преподавателите при разработване на електронни ресурси и в процеса на обучение.

В СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“, няма обучавани студенти. Поради това натовареността на научно-преподавателския състав, ангажиран в обучението, може да се представи със следните показатели: Общ брой преподаватели към брой преподавани дисциплини в СДФО: $11/12 = 0,92$; Брой на хабилитираните членове от научно-преподавателския състав към брой преподавани дисциплини в СДФО: $10/12 = 0,83$; Брой на нехабилитираните членове от научно-преподавателския състав към брой преподавани дисциплини в СДФО: $2/12 = 0,17$. ЕГ установи, че натовареността както на административно-техническия персонал, така и на научно-преподавателския състав, осигуряващ обучението в СДФО, не е в ущърб на бъдещите обучаеми и позволява нормално работа с обучаемите и постигане на необходимото качество на

обучение.

Всички преподаватели от екипа, провеждащ обучението в СДФО са обучени за разработване и прилагане на електронни форми за дистанционно обучение, оценяване на знанията, използване и администриране на учебни платформи. Всеки преподавател преминал обучение по три курса: „Приложение на учебни виртуални платформи“, „Електронни форми в дистанционно обучение“, „Създаване на тестове и електронно оценяване“.

Четирима преподаватели са преминали обучение на тема „Иновационни образователни технологии“. Двама преподаватели са участвали в практическо обучение за използване на информационните ресурси от платформата на Thomson Reuters Web of Knowledge. Един преподавател притежава ОНС „доктор“ с Решение на ВАК (Удостоверение № 480-ВАК/30.04.2008 г.) за признаване на придобита ОНС „доктор“ в Университет Тийсайд, Великобритания с дисертационен труд на тема „Изследване на интелигентен кибернетичен модел на обучение за текущо оценяване и диагностика при отворено и дистанционно обучение“ и заема от 2012 г. академичната длъжност „доцент“ по специалност „Автоматизирани системи за обработка на информация и управление (електронно обучение). В процеса на изпълнение на договор BG051PO001-4.3.04-0051 „Развитие и внедряване на виртуални технологии за устойчиво развитие на дистанционното обучение в ТУ-Габрово“ обучение са преминали и техническия персонал за разработване и прилагане на електронни форми за дистанционно обучение, използване и администриране на учебни платформи.

От общо 11 души преподавателски екип с компетентности в областта на ДО, който е ангажиран с обучението на студенти в СДФО „Стопанско управление, магистърска програма „Управление на проекти“, на първи ОТД в ТУ-Габрово са 11 (100%). Всички преподаватели, осигуряващи обучението в СДФО, са с компетентности в областта на ДО, като 9 от тях (81,80 %) са хабилитирани. Средната възраст на хабилитираните преподаватели, които четат лекционни курсове на първи ОТД с компетентности в областта на ДО, е 61 години.

Резултати от проверката:

По процедурата за програмна акредитация на ПН 3.7

- Обучението на студентите по специалности и форми на обучение в ОКС „магистър“ се извършва от академичен състав с необходимия профил и квалификация.
- Учебният процес в ОКС „магистър“ е обезпечен с изискуемия нормативен минимум от хабилитиран академичен състав на ОТД.
- ТУ-Габрово провежда целенасочена политика за увеличаване на академичния състав на първи ОТД.

По процедурата за оценяване на ДФО

- ТУ-Габрово разполага със специализиран екип на ОТД, който да осигурява всички аспекти на образователния процес съгласно Наредбата за ДО – подготовка, обучение, администриране, логистика, провеждане на изпити, поддръжка на техническите и комуникационни средства. Екипът включва пълния набор от длъжности за реализиране на обучението, като са налице ясно указани роли и отговорности на всеки участник с точно формулирани функционални задължения според наредбата за ДО и Правилата на ЦЕДО.
- Натовареността на членовете на екипа е добре балансирана и позволява поддържането на високо ниво на професионализъм и качество на обучението.
- Всички преподаватели в екипа притежават необходимите компетенции в областта на СДФО и методиката за организация и провеждане на ДО и разработване на електронни учебни материали.
- Специалистите, отговорни за администрирането и поддръжката на СДФО, притежават необходимото образование и квалификация.

1.3 ЗА ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ Е СЪЗДАДЕНА, ПОДДЪРЖА СЕ И СЕ РАЗВИВА МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА И ИНФОРМАЦИОННА БАЗА, СПЕЦИАЛИЗИРАНА ЗА ОБУЧЕНИЕТО В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

Разполага се с Осигуреността на обучението в ОКС „магистър“ с необходимата съобразно спецификата на

необходимата материално-техническа база за обучението в съответствие със спецификата на ОКС в професионалното направление - аудиторна и лабораторна площ за учебна заетост и друга специализирана за обучението учебна база

Разполага се с необходимата информационна база за обучение: библиотека - компютърна база - център за дистанционно обучение при направено искане за дистанционна форма на обучение Създадена инфраструктура за осъществяване на ДО

учебния процес материално-техническа база е аналогична на тази в ОКС „бакалавър“.

Осигуреността на обучението в ОКС „магистър“ с необходимата компютърна, информационна и библиотечна база е аналогична на тази в ОКС „бакалавър“.

По процедурата за оценяване на ДФО:

ЕГ установи, че ТУ-Габрово поддържа високоскоростна и надеждна интернет връзка. Има изградена виртуална среда – платформа за дистанционно обучение **DMOODLE** (<http://dmoodle.tugab.bg>), на български и английски език, в която са публикувани учебните материали и курсове по дисциплините, данни за връзка с преподавателите и рубрика „форум“ за всяка дисциплина. Поместени са и тренировъчни тестове за самоподготовка. Учебните материали и ресурси са от 4-то равнище на технологична сигурност.

Университетът притежава допълнителни виртуални среди за електронно обучение, които могат да се използват от ДФО - виртуалната среда за електронно обучение UNIVEL (<http://umis.tugab.bg/e-mat>); системата за електронно тестово изпитване и оценяване, която се явява иновативен подход за тестово изпитване на обучаемите (<http://umis.tugab.bg/e-mat>); виртуалната среда DMOODLE+ (<http://umis.tugab.bg/moodle>). Разработените среди са разположени на сървъри с висока надеждност на ТУ-Габрово, достъпни през глобалната мрежа, интегрирани в Университетската информационна система (UMIS), (<http://umis.tugab.bg>) на ТУ-Габрово.

Оборудвани са зали във факултетите на ТУ-Габрово, предназначени за ДФО и оборудвани с интерактивна презентационна система и персонални компютри. Има възможност лекциите да се провеждат онлайн, като се осигурява комуникация на преподавателите и студентите в реално време. Софтуерни продукти, използвани от преподавателите за подготовка на учебни материали, визуализиране на лекциите (подготовка и реализиране на презентации), обучение по време на практически упражнения и т.н. включват: Microsoft Windows; MAC OSx; Microsoft Office 2013 – Word, Excel, Access; Microsoft Visio; Microsoft OneNote; Google Docs; OpenOffice; Microsoft PowerPoint; Acrobat Reader; Microsoft Project 2007; MATLAB; Google SketchUp; Google Earth; Camtasia Studio 8. Описаните ресурси обезпечават процеса на обучение в дистанционна форма като гарантират възможности за провеждане на занятия както на място в университета, така и чрез отдалечен достъп в рамките на неписъственото обучение.

Създадена е възможност обучаемите да посетят и използват бази данни и електронни библиотеки през сайта на ЦЕДО. Системата поддържа и средства за синхронна и асинхронна комуникация – ел. поща, форуми, система за съобщения.

Платформата за дистанционно обучение на ТУ-Габрово е съвместима със стандарта SCORM, което означава, че могат да се експортират и импортират ресурси от други подобни системи. Средата за ДО е интегрирана с университетската информационната система. Съществуват прозрачни процедури за гарантиране сигурност на данните, с които оперира платформата за ДО.

Устойчивост на инфраструктурата

Платформа за ДО е инсталирана на интернет сървър с дублиращи (огледални) дискове, свързани в система RAID, които осигуряват надеждно съхранение на данните. Това дава възможност за възстановяване на инфраструктурата в случай на повреда в някой от дисковете. Освен това сектор „Информационно осигуряване“ към УЦИСТ прави редовно планирани и непланирани резервни копия на базата от данни, което позволява цялата информация да бъде възстановена към датата на последното копие. Всеки преподавател има възможност и

съхранява копие от материалите, които са качени на платформата. В работата на ЦЕДО са регламентирани процедури и действия за възстановяване на информационната инфраструктура на ДО при повреда, срыв или натоварване. Специалистите от сектор „Техническа обслужване” към УЦИСТ са обучени и поддържат материалната база на ЦЕДО в работоспособно състояние, при необходимост отстраняват проблеми на техниката.

Сектор „Информационно осигуряване” към УЦИСТ актуализира и при нужда развива уебсайта на ЦЕДО и интернет базираната система с цел нейната стабилна и надеждна работа и отстранява проблеми в комуникационните канали между студенти и преподаватели. Използваната платформа пази история на посещенията и позволява да се правят статистически анализи – брой посещения на сайта на дисциплината, потребителски имена на посетителите, актуализации на страницата и други за конкретната СДФО.

Резултати от проверката:

По процедурата за програмна акредитация на ПН 3.7

- ТУ-Габрово разполага с модерна компютърна, библиотечно-информационна и материално-техническа база за учебна заетост в ОКС „магистър“, която периодично се обновява.
- ТУ-Габрово разполага със собствена университетска електронна система, чиито функционалности позволяват провеждането на адекватно обучение и своевременна комуникация със студентите в ОКС „магистър“.

По процедурата за оценяване на ДФО

- В ТУ-Габрово е изградена подходяща инфраструктура от технически и комуникационни средства, които позволяват адекватна и цялостна поддръжка на СДФО. Разработени са необходимите справочници в помощ на обучаемите и учителните. Осигурен е достъп до необходимите учебни материали, ресурси и информационни източници за студентите в ДФО. Поддържа се интегрирана база с персонални данни за субектите на ДО и данни за тяхното участие в провежданата СДФО.
- Предприети са мерки и са регламентирани действия за възстановяване на инфраструктурата и нейната функционалност в случай на повреда или срыв.
- Създадени са необходимите контроли за проследяване на качеството на учебния процес.

1.4 ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ ОТГОВАРЯ И СЕ ПРИДЪРЖА КЪМ СЪВРЕМЕННИТЕ МЕТОДИ НА ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА ИМ

Изградена е организация за поддържане и развиване на съвременните методи в преподаване на учебния материал и водене на практическите занятия и за оценяване на постиженията на студентите

Констатациите относно прилаганите методи и стратегии за преподаване и проверка и оценка на постиженията в ОКС „магистър“ са аналогични на тези за ОКС „бакалавър“.

Периодично се анализират и огласяват резултатите, свързани с методите на преподаване и оценяване на постиженията на студентите, като се отчита и

Констатациите относно политиката на ТУ-Габрово за мониторинг и оценка на качеството на учебния процес в ОКС „магистър“ и адекватността на прилаганите по отделни дисциплини дидактически подходи са аналогични на тези за ОКС „бакалавър“.

студентското
мнение

Осигурена е
мобилност на
студентите чрез
частично обучение в
избрано от тях ВУ в
страната и чужбина

Актуалност на
СДФО, на
разработваните
курсове и виртуални
учебни ресурси

Достатъчно
количество и
качество на
виртуални учебни
ресурси за
осигуряване на СДФО

Констатациите относно институционалната ангажираност на ТУ-Габрово чрез осигуряването на информация, правила, регламенти и възможности за организиране, реализиране и академично признаване на изходяща мобилност на студентите от ОКС „магистър“ са аналогични на тези за ОКС „бакалавър“.

По процедурата за оценяване на ДФО:

Разработените учебните програми и тяхното съдържание отразяват съвременното състояние на науката и практиката в управлението на проекти, а учебните ресурси са разработени с използване на актуална българска и чуждестранна научна литература и интернет-източници.

Разработени са, до голяма степен, уеб базирани курсове и материали за тях. Качени са на платформата за дистанционно обучение на наличните дисциплини за обучение в СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“. Учебното съдържание на посочените задължителни и избираеми дисциплини е с над 40% осигурено с литературни източници в учебните програми от последните 5 години.

Има установени процедури за анализ на учебната документация. За оценяване ефикасността на обучението в СДФО са разработени въпросници за оценяване на учебниците за електронно обучение и за оценка качеството на електронните материали и ресурси за курсове в ДФО.

За студентите от СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ е създадена възможност за синхронна и асинхронна комуникация с преподавателите. Синхронната комуникация се осъществява чрез (1) виртуална система за вербални разговори между двама или повече души от типа телефонни разговори и дискусии по време на присъствените учебни занятия и (2) електронна система – система за обмяна на моментални съобщения (чат), моментални аудио и видео разговори (Skype) и попълване на онлайн форми в уебсайтовете на дисциплините. Асинхронната комуникация се реализира под формата на електронни съобщения (e-mail) между преподаватели и обучаеми, дискусийни форуми за всяка дисциплина, блогове на преподавателите.

Обучението в магистърска програма „Управление на проекти“ се осъществява над 70% от хорариума по учебен план неприсъствено с използване на интернет базирани учебни материали – лекции, упражнения, самостоятелни работи, тестове и т.н. Календарните графици за ДО се изготвят в съответствие с предвидените в учебните програми присъствени занятия и самостоятелна работа. С цел да се повиши педагогическата ефективност на ДФО трябва да се усъвършенства средата за електронно обучение чрез включване на разнообразни учебни дейности.

Присъствените занятия за студентите в СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ са регламентирани в Методически указания за учебна документация в ТУ-Габрово като съставляват до 30% от натоварването за редовна форма на обучение. Необходимо е да бъдат регламентирани присъствените периоди конкретно в учебната документация за ДО на всички нива – учебен план и учебни програми.

В учебния план на магистърската програма са включени 6 задължителни и 3 избираеми дисциплини, като всички са осигурени с учебни материали и ресурси за провеждане на ДО. Учебните материали и ресурсите за самоподготовка по задължителните дисциплини са разположени 100% в интернет базирана платформа за дистанционно обучение с гарантиран високоскоростен достъп, която допълнително поддържа: а) планиране, организация и провеждане на ДО в съответствие със стандартите за електронно обучение; б) интегрирана база с персонални данни, учебни програми и виртуални учебни материали, задачи и тестове; в) управление на процеса на ДО. Анализът показва осигуряване на ДО на четвърто технологично равнище.

Учебното съдържание на всички дисциплини (задължителни и избираеми) за СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ е представено над 90% с учебни материали и ресурси за провеждане на ДО. В някои от дисциплините представеното учебно съдържание е недостатъчно за постигането на заложените образователни цели. Необходимо е насищането на отделните теми с повече лекционен

материал, упражнения и задачи, които да дадат възможност на обучаемите за по задълбочено разбиране и усвояване на предвиденото учебно съдържание.

Начинът на провеждане на ДО е подробно описан в Правилника за устройството и дейността на ЦЕДО в ТУ-Габрово, както и в Справочникът за организацията и достъп до информационните ресурси, Справочникът за информационните ресурси (за обучаеми), които са представени на уебсайта на ЦЕДО (<http://e-learning.tugab.bg>) и публикувани във виртуалната среда за обучение (<http://dmoodle.tugab.bg>). Дисциплините от учебния план на СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ са осигурени с учебници и помагала, разработени от преподавателите на ОТД в ТУ-Габрово. Всички публикувани в платформата за ДО виртуални учебни материали са издадени на електронен и хартиен носител. В университетската библиотека са депозирани CD и хартиени носители от всички материали (учебници и учебни материали). Достъпът към платформата за ДО може да се осъществи от операционни системи Windows, MacOS, Linux с браузери Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome, Safari (Mac OS), като по този начин се предлага гъвкавост за потребителите – преподаватели и студенти.

Учебната натовареност на студентите е съгласно европейската кредитна система ECTS. Чрез еквивалент на кредитите се осъществява приравняване на натоварването и подготовката на студентите в ДФО към аудиторната заетост на редовните студенти, измерена в учебни часове. Планираната учебна натовареност е с достатъчен обем за всяка учебна цел от учебната програма и дава възможност за цялостно изучаване на учебния материал и постигане на целите.

Установени са методически стандарти за разработване и поддържане на СДФО.

В ТУ-Габрово са разработени Указания за разработване на учебни материали и ресурси за ДФО, които са включени в Правилника за организиране и провеждане на обучението в ДФО. Заложено е структурата на всички дисциплини да е еднотипна и да осигурява работата на потребителите с техническите и комуникационните средства, използвани при провеждане на ДФО. Необходимо е да се постигне по-голяма еднотипност на разработените курсове, като използват добри практики на разработени вече такива. Осигурена е предварителната технологична подготовка на студентите. Всички нормативни документи и инструкции за работа и достъп до ДФО са достъпни чрез интернет. При среща на трудности по време на обучението студентите могат да задават въпроси към преподавателите в рубриките „Форум“, „Чат“ или „Skype“ в съответните дисциплини и към администраторите на сайта на ЦДО.

При записване за обучение в СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ на студентите се разяснява от кого, как и какви услуги могат да ползват по време на обучението в съответствие с ПОПДФО. Предоставят им се телефони и имейли на ръководителя на магистърската програма, администратора и преподавателите. Същите могат да се видят и на платформата за ДО, а на всяка дисциплина има отделна рубрика „Преподавател“, в която се описва академична длъжност, научна степен, име на преподавателя, катедра, имейл и телефон за контакт. Студентите в ДФО имат осигурен достъп до всички налични информационни услуги, предоставяни от Университетската информационна система на всички студенти на ТУ-Габрово. В рубриката „Информационно табло“ към всяка дисциплина на СДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“ се поставя график на занятията, часове за консултации, дати за изпити и друга справочна информация.

Всеки преподавател е ангажиран да дава индивидуални консултации чрез използване на синхронни и асинхронни методи за комуникация, като по този начин се осигурява възможност за разяснения по учебния материал с отчитане на входно ниво на знания и предишни постижения на всеки студент чрез рубриката „Статистика“.

На студентите, които не постигат задоволителни резултати на определен етап от обучението по дадена дисциплина се предоставят от преподавателя допълнителни учебни материали, консултации, самостоятелни задачи и др. В подкрепа на студентите с ниски постижения има разработени учебни материали по подготвителни икономически и управленски дисциплини, представени на уебсайта на ЦЕДО (<http://e-learning.tugab.bg>) и публикувани във виртуалната среда за обучение (<http://dmoodle.tugab.bg>). Тези студенти могат да продължат обучението си по дисциплината след постигане на задоволителни резултати от изравнително обучение.

Политиката на ТУ-Габрово по отношение на студентите в неравностойно положение е

отразена в Правилника за организация на учебната дейност и в Правилника за организиране и провеждане на дистанционна форма на обучение в ТУ-Габрово. Студентите в неравностойно положение се освобождават от кандидатстудентска такса и от заплащане на такси за обучение, съгласно чл. 95 ал. 5 от Закона за висшето образование.

На територията на ТУ-Габрово е създадена достъпна архитектурна среда за присъственото обучение на студенти в неравностойно положение. В ТУ-Габрово са оборудвани три зали с възможности за създаване на видео и аудио уроци, които могат да бъдат слушани в реално време и/или записвани на стрийминг сървър за многократно възпроизвеждане. Платформата за дистанционно обучение на ТУ-Габрово е проектирана така, че да отговаря на принципите за интернет достъпност. Всички страници се трансформират лесно в текст от специалните браузери за достъп. Препоръчва се използване на PDF и други текстови документи, които се четат от екранни четци. Навигационните механизми са ясни и съдържателни, което улеснява хората с когнитивни нарушения.

Центърът за информационни системи и технологии и ЦЕДО препоръчват на студентите при необходимост от екранни четци да използват SpeechLab 2.0, който има безплатен лиценз за хора с увреждания, както и безплатния пакет продукти на проект Dicomp Transfer, който съдържа екранен четец, четец на PDF документи, браузер за улеснен достъп WebbIE и др. При необходимост тези програми могат да се инсталират на компютри в университета. При инструктаж за ползване на системата се обръща внимание на начините за увеличаване на текста при необходимост в различните уеб браузери.

Резултати от проверката:

По процедурата за програмна акредитация на ПН 3.7

- Обучението в ОКС „магистър“ се придържа към съвременните методи, стратегии и форми за преподаване и оценяване на постиженията на студентите.
- В ТУ-Габрово има установен ред за проучване и анализ на мнението на студентите относно качеството на учебния процес в ОКС „магистър“.

По процедурата за оценяване на ДФО

- Съдържанието на учебните програми и учебните ресурси отразяват съвременното състояние на науката и практиката в областта на проектното управление. Има създадена процедура и стандарти за периодично анализиране, актуализиране и обновяване на учебното съдържание.
- Установен е регламент за достъпа до виртуалните ресурси и дейности на ДО. Осигурени са достатъчно разнообразни форми на синхронна и асинхронна комуникация, между обучавани и преподаватели.
- Организацията на обучението включва присъствени периоди, които са до 30% от аудиторната заетост, предвидена за редовна форма на обучение. Всички дисциплини са осигурени за провеждане на ДО. Всички необходими материали и ресурси са осигурени на четвърто равнище.
- Използваната платформа за ДО осигурява персонализиран достъп до учебните ресурси, библиотечни и информационни източници, позволяващи ефективно постигане на образователните цели.
- Установени са методически стандарти за разработване и поддържане на СДФО. Осигурена е предварителна технологична подготовка обучаемите.
- Създадена е ефективна система за поддръжка на студентите чрез осигуряване на възможности за комуникация с преподаватели, администратори и технически лица имащи отношение към ДО. Предвидени са защитни механизми на информационната система.
- Осигурена е възможност за подкрепа на лица със СОП.

1.5 ПОЛАГАТ СЕ СПЕЦИАЛНИ ГРИЖИ ЗА ВИСОКОТО КАЧЕСТВО НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРОФИЛИРАЩИТЕ ДИСЦИПЛИНИ

Профилиращите дисциплини, формиращи професионалния облик на специалностите от ПН 3.7, са позиционирани в основния блок от учебния план за ОКС „магистър“. ЕГ установи, че съотношението между преподавателите на първи ОТД, които водят лекционни курсове

по профилиращи дисциплини, към общия брой профилиращи дисциплини, е както следва: за специалност „Публична администрация” – 0,7; за специалност „Стопанско управление”, магистърска програма „Управление на човешките ресурси” – 0,78; за магистърска програма „Управление на бизнеса” – 0,64 (най-нисък за програмите от ОКС „магистър”); за магистърска програма „Управление на проекти” – 0,88.

Съотношението между преподавателите на първи ОТД, които водят профилиращи дисциплини, към общия брой профилиращи дисциплини за ПН 3.7, е 0,6.

ЕГ установи, че през учебната 2016/2017 г. **относителният дял на профилиращите дисциплини**, осигурени със **собствени авторски учебници**, учебни пособия, помагала и дидактически материали, е най-нисък при магистърска програма „Управление на бизнеса“ (42 на сто), следвана от „Публична администрация“ с 50 на сто. В доклада за самооценка най-високи стойности по този показател са посочени за програма „Управление на проекти“, по която все още няма прием и обучение на студенти. Средният относителен дял на профилиращите дисциплини, осигурени със **собствени авторски учебници**, учебни пособия, помагала и дидактически материали, е **60 на сто**.

Резултати от проверката:

По процедурата за програмна акредитация на ПН 3.7

- При преобладаващата част от програмите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ е постигната много добра осигуреност на профилиращите дисциплини с преподаватели на първи ОТД.
- Постигнатото равнище на осигуреност на профилиращите дисциплини със **собствени авторски учебни материали** не е на много високо равнище.

ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕРКАТА ПО СФЕРА I (ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ):

По процедурата за програмна акредитация за ПН 3.7

1. Обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ е съобразно с визията, мисията, целите и задачите на ТУ-Габрово и е насочено към образование и научни изследвания в областта на публичната администрация и управлението, съобразени с най-добрите университетски практики, и повишаване пригодността за заетост на студентите.
2. Образователната дейност в ПН 3.7 „Администрация и управление“ е организирана въз основа на изискуемата съгласно ЗВО учебна документация. Документацията е обект на периодичен анализ, оценка и обновяване съобразно тенденциите на пазара на труда, мнението на студенти и потребители на кадри. При разработването на учебните планове не са спазени някои от предписанията на Закона за физическото възпитание и спорта и Правилника за неговото прилагане.
3. Обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ се осигурява от преподавателски състав, който по квалификация, възрастова структура и трудово-правна ангажираност с ТУ-Габрово отговаря на изискванията на ЗВО и гарантира стабилно и качествено обезпечаване на учебния процес.
4. ТУ-Габрово разполага с модерна материално-техническа и информационна база за провеждане на лекционни, семинарни и лабораторни упражнения на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ и за научноизследователска дейност. Осигурено е добро информационно обслужване на студентите и осигуряване на достъп до персоналното им електронно досие чрез специализирания web-базиран модул, обслужващ студентите в УИС.
5. Обучението на студенти в ПН 3.7 „Администрация и управление“ отговаря на съвременните стратегии, методи и инструменти за преподаване и оценяване на постиженията.
6. Осигурена е среда и е създадена организация за провеждане на студентска мобилност с цел обучение в чуждестранно ВУ.
7. Полагат се системни грижи за поддържане качеството на обучение по профилиращите дисциплини от ПН 3.7 „Администрация и управление“ чрез осигуряването им с преподаватели на първи ОТД и с учебно-методични материали.

По процедурата за оценяване на ДФО:

1. ТУ-Габрово разполага с добре разработена учебна документация за провеждане на ДФО „Стопанско управление“, магистърска програма „Управление на проекти“.
2. Разработените и качени в платформата за дистанционно обучение учебно-методични материали не са достатъчни за водене на пълноценен образователен процес. Част от дисциплините не са осигурени със заявените УММ, а тези, които са достъпни не са в унифициран и стандартизиран вид. Някои от тях са твърде схематични при предоставяне на необходимите знания.
3. Във ВУ е сформиран квалифициран екип от преподаватели и администратори, способни да провеждат и поддържат ДФО в ОКС „магистър“.
4. ТУ-Габрово разполага със съвременна и адекватна инфраструктура за провеждане на ДФО, която е достъпна за използване в ОКС „магистър“.
5. Обучението на студентите в ДФО се придържа към съвременните дидактически методи и добри образователни практики.

2.[A]. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

2.1. [A] В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ СЕ ОРГАНИЗИРА, ПОДДЪРЖА И РАЗВИВА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА ПРЕПОДАВАТЕЛСКИЯ СЪСТАВ

Осигурява се включването на преподавателите от професионалното направление в изпълнението на изследователски проекти

В ТУ-Габрово са създадени необходимите условия и организация за развитие на НИД на преподавателския състав от ПН 3.7. „Администрация и управление“ под формата на: **университетски нормативни документи, регламентиращи НИД - Правилник за дейността на ТУ- Габрово** (чл. 95 до чл. 107); **Правилник за дейността на Университетски център за научни изследвания и технологии към ТУ-Габрово**; **Система за организиране, провеждане и отчитане на вътрешни конкурси за научни изследвания в ТУ-Габрово**, която от 2012 г. е разработена и в електронен вид, като осигурява перманентен контрол по изпълнението на проектите; **График на дейностите, свързани с организиране, провеждане и отчитане на вътрешни конкурси за научни изследвания за 2016 г.**; **Правилник за дейността на Университетския център за международни и национални програми и проекти (УЦМНПП)**; **структурни звена и органи, за реализиране на програми и проекти и подпомагане на НИД - Университетския център за международни и национални програми и проекти**, осъществяващ управлението на международните изследователски и образователни проекти; **Университетския център за научни изследвания и технологии към ТУ – Габрово**, осъществяващ административното и финансово обслужване на националните и университетски научно-изследователски проекти; **програми колективи**, представлявани от техните ръководители - пряко отговорни за изпълнение на сключените договорите по проектите; **комисията по НИД към факултет „Стопански“**, назначена със Заповед на Ректора на ТУ – Габрово за подпомагане, на ниво „Факултет“, организацията и контролът по изпълнението на НИД в ПН 3.7.

В ТУ-Габрово е установен **ред за планиране научноизследователската дейност** от всеки преподавател по семестър и учебна година, който се регламентира с университетски **Правила за организация на учебната дейност**. НИД представлява част от общата заетост на преподавателя през академичната година. Основни инструменти за планиране и отчитане на тази дейност са съответно **Индивидуален план за заетостта на преподавателя през учебната година** и **Индивидуален отчет за заетостта на преподавателя през учебната година**.

За периода 2011-2016 г. преподавателите от ПН 3.7 са участвали общо в **166 проекта**. От тях **89 проекта са по линия на ФНИ към ТУ-Габрово**, което е 28,6% от общия брой проекти, финансирани със средства за научноизследователска дейност в ТУ – Габрово. Общата стойност на субсидията за изпълнението им е 241 030 лв.. В дейности по проектите са участвали всички преподаватели (100%), осигуряващи обучението в направлението. През акредитационния период 37 преподаватели от професионалното направление са участвали в **16 национални проекта**, финансирани от НФ „Научни изследвания“, оперативни програми и други източници на финансиране. Общата сума на проектите е над 2 267 800 лв. Наред с това, преподаватели и студенти от ПН 3.7 са участвали в **26 международни проекта** с финансиране по програми на Европейската комисия (7FP, ERASMUS, KOMENSKI, GRUNDTVIG) и по програми на отделни страни като Германия, Норвегия, Великобритания. Общата стойност на привлеченото финансиране е 2.064.690 евро. В международни проекти са участвали 23

преподаватели от направлението.

Относителният дял на преподавателите в ПН 3.7, участвали в национални и международни проекти за последните 5 години – 93,6%. Участвалите в национални проекти възлизат на 78,7%, а **делът на преподавателите в професионалното направление, участвали в международни проекти за последните 5 години – 48,9%. (Таблицы 5 и 6)**

Поддържа се
научноизследовател-
ската активност на
академичния състав

През периода 2011-2016 г. научноизследователската активност на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН 3.7., се изразява в публикуване на **456 научни публикации**, в т.ч. **18 монографии, 1 студия, 120 статии, 258 доклада и 58 учебници и учебни помагала**, вкл. и на електронен носител. **Научните публикации на един преподавател на първи ОТД за този период са 7,8 бр.**, като относителният дял на монографиите, студиите и статиите е **30 на сто. Учебниците и учебните помагала**, вкл. и на електронен носител **на един преподавател на първи ОТД за същия период са 1,19 бр. (Таблица 7 и 8)**

ЕГ установи, че през оценявания период е **осъществена международна научна активност** на преподавателите от професионалното направление под формата на участия в международни проекти и научни форуми в чужбина главно по линията на създадените партньорства с научни организации и университети от чужбина. Резултатите, постигнати от международната научноизследователска дейност на преподавателите, се популяризират чрез монографии, статии и научни доклади в чужбина, семинари и др. ЕГ установи, че през акредитационния период преподавателите от ПН 3.7 са публикували **1 монография** в чужбина. Участвали са **на научни форуми в чужбина с 58 доклада** и са публикували **22 статии в чуждестранни списания**. Относителният дял на научните публикации в чужбина на преподавателите на първи ОТД през този период е **17,98 на сто. (Таблица 9)**

Броят на публикациите на преподавателите **на чужди езици** в страната и чужбина за акредитационния период е **54**, от които 1 монографии, 44 доклада и 9 статии. Преобладаващият брой на публикациите е на английски език (1 монографии, 39 доклада и 6 статии), а останалите са на немски и руски език.

През оценявания период преподавателите от ПН 3.7. са изготвили **530 рецензии**, от които 44 (8,3%) - за чужбина. Рецензиите на научни публикации по научните направления на професионалното направление са 360, от които 44 са на публикации в чужбина. Рецензиите на научни проекти са 126. Изготвени са общо 57 отзива и становища за България. Цитиранията са **128**, като 67 са в чужбина (източници: Web of Science, Google Scholar, Scopus и Researchgate) и 61 в България. От цитиранията в чужбина 30 са в списания с IF.

ЕГ установи, че в периода 2011-2016 г. преподаватели от ПН 3.7. са осъществявали **консултантската и експертна дейност**, в това число участие в редколегии на списания, в научни и организационни комитети на конференции в страната и чужбина, както и в областта на оценяване на обекти на интелектуалната собственост, оценяване на предприятия, извършване на счетоводни консултации и др.

Периодично се
анализират и
оценяват
резултатите от
научноизследовател-
ската дейност и се
определят
приоритетите

Научноизследователската дейност на преподавателите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ е **обект на системен анализ и контрол**. Периодично на **катедрено и на факултетно ниво** се анализират и оценяват резултатите от научноизследователската дейност, определят се приоритетите и при необходимост се вземат коригиращи управленски решения. Резултатите от научноизследователската дейност на преподавателите от професионалното направление 3.7 се включват в **отчетите на профилиращата катедра и факултет „Стопански“**. Форма за периодичен анализ на резултатите от научноизследователската дейност са и **ежегодните отчети за изпълнението на работните програми** по научноизследователските проекти.

Съгласно действащите нормативи за **Учебна заетост на академичния състав през съответната учебна година** научноизследователската дейност се стимулира чрез **допълнителен брой часове учебно натоварване** за всички членове в работните колективи на проектите. Ежегодно АС утвърждава правила, определящи тежестта на научната продукция на преподавателите. Регламентира се определен брой допълнителни часове според вида и научния форум на отпечатаната публикация. На основата на тези правила, отпечатаните доклади, статии и учебници се **добавят към стартовия норматив на преподавателите** и се обвързват със заплащането. Допълнителните часове, присъждани за НИД, **не могат да бъдат**

Създадени са условия за разпространение на изследователските резултати от обществен, научен и приложен интерес

повече от 40 часа. Научноизследователската активност на преподавателите се отчита и оценява и при тяхното атестиране, като тя заема съществен дял в общата оценка за атестирания.

ЕГ установи, че в ТУ-Габрово са създадени добри административни и организационни условия за популяризиране на резултатите от научноизследователската дейност на преподавателите от професионално направление 3.7. „Администрация и управление“. Те се изразяват в: **организиране от ТУ-Габрово, факултет „Стопански“ и профилиращите катедри на регулярни научни мероприятия**, на които се популяризират резултатите от НИД на преподавателите от ПН 3.7. сред академичните среди и бизнеса - **ежегодна международна научна конференция „УНИТЕХ“**; **ежегодни научни семинари** за популяризиране на резултатите от научноизследователски проекти; **периодични срещи с бизнеса** по актуални проблеми, с участието на студенти и преподаватели, които се отразяват в университетския вестник „Известник“ и др.; **организиране и обезпечаване на публикационната дейност** - издаване и цялостно финансиране на университетско списание „Известия на ТУ-Габрово“, с функциониращ редакционен съвет, излизащо в два тома годишно, **издаване на сборник с публикации (доклади) от ежегодно провежданата международна научна конференция „УНИТЕХ“**, **финансово подпомагане на издателската дейност чрез УЦНИТ при ТУ-Габрово**, в резултат на което **се извършва безплатно публикуване от Университетското издателство на учебна литература** на преподаватели от ПН 3.7., която е преминала съответен подбор по предварително дефинирани критерии.

За огласяване на резултатите от научноизследователската дейност през акредитационния период са публикувани 25 статии (22,1% от общия брой статии) и 76 доклада (32,5% от общия брой доклади) на английски език.

Възможност за публикуване и широк достъп до научни резултати дава и Университетското електронно издателство. Материалите се публикуват във виртуалното пространство на университета (<http://epubl.tugab.bg/>). Предоставена е възможност за публикуване в системата с отворен код MOODLE, достъпна на адреси <http://moodle.tugab.bg> и <http://dmoodle.tugab.bg>.

Резултати от проверката:

- В ТУ–Габрово е създаден ред за организиране, планиране, отчитане и контрол на научноизследователската дейност на преподавателите от професионално направление 3.7 „Администрация и управление“.
- Създадени са условия за включване на преподавателите в разработване на научноизследователски и приложни проекти, за научноизследователска активност, както и за популяризиране на изследователските резултати от обществен, научен и приложен интерес на научни форуми и поддържане на публикационната активност на академичния състав.
- Резултатите от научноизследователската работа са обвързани със заплащането и академичната кариера на преподавателите, което е мотивиращ фактор за публикационната активност на академичния състав.
- Относително висок е относителният дял на преподавателите от ПН 3.7., които са участвали в научноизследователски и образователни проекти.

2.2. [А] В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ СЕ ОРГАНИЗИРА, ПОДДЪРЖА И РАЗВИВА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА СТУДЕНТИ И ДОКТОРАНТИ

Осигурява се включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти

В ТУ-Габрово има изграден и официално приет ред за включване на студенти и докторанти в научноизследователската дейност. Той се базира на **Правилника за дейността на ТУ-Габрово и Системата за организиране, провеждане и отчитане на вътрешни конкурси за научни изследвания в ТУ–Габрово**. Участието на студентите от ПН 3.7 в научноизследователската дейност се реализира под формата на: **участие в научноизследователски и образователни проекти**; **участие в научни форуми с доклади**, разработени под научното ръководство на преподаватели във висшето училище; **разработване на курсови работи, задачи и проекти** по конкретни проблеми с научна и практико-приложна стойност. Научните резултати на студентите се популяризират чрез участие в студентските научни сесии, кръгли маси, тематични дискусии, при защита на курсови работи и проекти с

научно-приложен и изследователски характер.

Участието на студенти в научноизследователските проекти се отчита от рецензентите при първоначалното кандидатстване за проектите и при оценка на постигнатите крайни резултати от научноизследователските проекти. За периода 2011-2016 г. в научноизследователски проекти са участвали общо **101 студенти. Относителният дял на студентите, участвали в национални и международни проекти през акредитационния период е 1,77 на сто.**

Във висшето училище се провеждат ежегодно студентски научни сесии, на които се представят разработени доклади от студентите. Докладите се отпечатват в сборник с ISSN 1313-3055. Най-добрите студентски доклади се отличават с награди и огласяват на интернет страницата на висшето училище. През отчетния период **112 студенти** от професионалното направление са участвали с доклади в студентските научни сесии, като се отчита ръст на техния брой през последната година на периода. **Относителният дял на студентите, участвали с доклади в научни форуми, спрямо общия брой на обучаемите през акредитационния период е 3,98 на сто. Относителният дял на публикациите на студенти спрямо общия брой на публикациите в професионалното направление възлиза на 21,1 на сто.** (Таблица 10)

Факултет „Стопански” и профилиращите катедри оценяват периодично участието на студентите в изследователска дейност и на тази основа правят предложения за включване в годишните **програми за развитие на научноизследователската и публикационна дейност на Факултета** на конкретни дейности със студенти от професионалното направление. Това се удостоверява и от представените такива програми към доклада-самооценка за всяка от годините на акредитационния период.

Резултати от проверката:

- В професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ е създаден ред и механизми за включване на студентите в научноизследователски проекти, осъществявани от преподаватели от професионалното направление.
- Установеният механизъм за класиране на проектните предложения стимулира интереса на преподавателите да включват студенти в реализирането на научноизследователски и приложни проекти.
- Осигурени са възможности за участие на студенти в ежегодни университетски научни форуми, както и за публикуване на резултатите от изследванията на студентите. Наблюдава се значително нарастване на броя на публикациите на студенти през последната година на оценявания период.
- В планираните научноизследователски дейности в основното звено - факултет „Стопански” и в профилиращите катедри „Социални и стопански науки” и „Мениджмънт“, са включени и студенти от професионалното направление.

2.3. [А] ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СТУДЕНТИТЕ, ДОКТОРАНТИТЕ И ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Следват се световните стандарти на научно-изследователската дейност

Качеството на публикациите на преподавателите и студентите от професионалното направление се поддържа и гарантира с утвърдени от висшето училище практики. В ТУ-Габрово е въведена система за **вътрешно и външно рецензиране на публикациите** в професионално направление 3.7, чрез която се гарантира възможността за проверка и констатиране случаи на плагиатство. Всички статии, които се публикуват в списание „Известия на Техническия университет Габрово” и в трудовете на международната научна конференция УНИТЕХ предварително се рецензират. При наличие на спорни моменти се използват услугите на външни рецензенти. **Утвърдена е „Бланка на рецензента”**, съгласно която всяка научна статия се оценява по шест показателя - оригиналност на темата; приложимост; научна стойност; завършеност на темата; структура на статията; стил на представянето; качество на таблици, графики и илюстрациите. Оценката е степенна – незначителна, недостатъчна, допустима, добра и отлична. Въз основа на оценката, рецензентът формира становище за приемане, отхвърляне или условно приемане с писмени забележки и препоръки за необходимите корекции. Научната разработка се **публикува само след отразяване на препоръките от рецензента, стилова и граматическа редакция.**

В студентската научна сесия се включват за участие доклади след **положително становище**

на научния ръководител на студента, като те също се **рецензират**. По данни от доклада-самооценка относителният дял на рецензираните статии и доклади за професионално направление 3.7 спрямо общия брой на публикациите е 100%. ЕГ установи по време на работното посещение, че **няма практика да се рецензират** в катедрата научните разработки на нехабилитираните преподаватели (монографии, студии, статии, доклади), които се предлагат за публикуване във **външни издания** и за участия в **конференции в страната и чужбина**.

Периодично на катедрено и на факултетно ниво се анализират и оценяват резултатите от научноизследователската дейност, определят се приоритетите и при необходимост се вземат коригиращи управленски решения. Научните продукти, резултат от изпълнение на проект, финансиран от ТУ-Габрово, принадлежат на университета, като правата върху интелектуалната собственост, получена при изпълнение на съответния договор се определят по реда на чл. 42 от Закона за авторското право и сродните му права. През 2015 г. е приет Правилник за управление на интелектуалната собственост в ТУ-Габрово. Правилникът урежда реда за регистриране, закрила и използване на обекти на интелектуална собственост на ТУ-Габрово и неговите разпоредители с бюджет, създадени при изпълнение на задължения по трудови или други договорни правоотношения.

Резултати от проверката:

- В ТУ-Габрово има установени практики за контрол и гарантиране качеството на публикациите на преподавателите и студентите, които се изразяват в прилагането на традиционни за висшите училища методи - обсъждане на предложените за публикуване научни разработки, рецензиране, научна, стилова и граматическа редакция.
- Студентите разработват докладите си под ръководството на преподавател от професионалното направление.
- Няма практика да се рецензират в катедрата научните разработки на нехабилитираните преподаватели, които се предлагат за публикуване във външни издания и за участия в конференции в страната и чужбина.

ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕРКАТА ПО СФЕРА II (НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ):

1. Създадени са вътрешнонормативни и организационни предпоставки за включването на преподавателите и студенти от професионалното направление в изпълнението на научноизследователски и приложни проекти.
2. Организирант се университетски научни форуми, факултетски и катедрени научни мероприятия за популяризиране на резултатите от научните изследвания на преподавателите и студентите от професионалното направление и се осигуряват възможности за публикационна дейност.
3. Разработени са и се прилагат практики (рецензиране, научна, стилова и граматическа редакция) за поддържане на качеството на научните публикации на преподавателите и студентите.
4. Необходимо е да се повиши относителният дял на студентите, участващи в научноизследователски проекти и научни форуми.

3. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

3.1. ИМА ИЗГРАДЕНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС И СВЪРЗАНАТА С НЕГО ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Разработени, приети и огласени са правила за управление на качеството на образованието в професионалното направление

При посещението си в Технически университет – Габрово ЕГ установи, че във факултет „Стопански” се осигурява качество на образованието чрез управление на редица дейности, свързани с организиране на учебния процес, набиране на кандидат-студенти от професионалните направления, провеждане на конкурси по фонд „Научни изследвания” на ТУ-Габрово, организиране и провеждане на Студентска научна сесия, атестиране на преподавателския състав и др. Това се постига чрез **общо университетски документи** за управление на образователния процес, приети на АС, а именно: Правилник за дейността на ТУ – Габрово; Правилник за организация на учебната дейност; Правилник за натрупване и трансфер на кредити; Правилник за атестиране на академичния състав в ТУ – Габрово;

Правилник за организиране и провеждане на дистанционна форма на обучение в ТУ – Габрово; Правилник за устройството и дейността на Центъра за електронно и дистанционно обучение в ТУ – Габрово; Правилник за дейността на Университетски център за научни изследвания и технологии към ТУ – Габрово; Правилник за устройството и дейността на Университетския център за международни и национални програми и проекти в ТУ – Габрово; Правилник за приемане на студенти в Технически университет-Габрово през учебната 2016/2017 г.; Правилник за устройството и дейността на Департамента за езиково и специализирано обучение в Технически университет – Габрово; Правилник за организацията и дейността на Университетския център за информационни системи и технологии; Методически указания за учебна документация в ТУ – Габрово; Правилник за организацията и дейността на Центъра за кандидатстудентски прием при Технически университет – Габрово; Правилник за организацията и дейността на Центъра за рейтинг и акредитация при ТУ– Габрово; Правилник за организацията и дейността на Университетски център за работа с изявени студенти и ученици към ТУ – Габрово; Правилник за организацията и дейността на Университетски кариерен център при ТУ– Габрово; Правилник за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ТУ – Габрово.

Периодичната самооценка за нивото на образователния процес в профилиращите катедри „Социални и стопански науки” (ССН) - за специалност „Публична администрация” и „Мениджмънт” - за специалност „Стопанско управление” се провежда от избраните катедрени отговорници по качеството. Те наблюдават всички аспекти на учебния процес, събират и обработват информацията за качеството, обобщават предложенията и инициативите и предлагат решения на катедрения съвет. Катедрените отговорници участват активно в работата на факултетната комисия по качеството на факултет „Стопански”, в това число и в провеждането на вътрешни одити.

Периодично в отделните катедри, обучаващи студентите от професионалното направление се провеждат дискусии на катедрени съвети за оценка, формулиране на препоръки и предприемане на мерки за подобряване на качеството по дейности, свързани с методологически, организационно-технически, информационни, кадрови въпроси, обратна връзка със студенти и потребители на кадри, степен на усвояване на преподавания материал. Такива изисквания са посочени в Наръчника по качество и процедурата по управление на качеството ПР 1-04 “Управление на несъответствия и коригиращи действия”. Те са основа за анализ и управление на качеството на обучение на студентите от ПН 3.7 Администрация и управление.

Проведени са през 2015 г. вътрешни одити на специалност „Публична администрация” и специалност „Стопанско управление” от професионално направление 3.7 Администрация и управление както и на включени в учебните планове дисциплини „Социология”, „История на българската администрация”, „Маркетинг” и „Производствен мениджмънт”. Във връзка с направената препоръка за продължаване на действията за подобряване на материалната база, в катедра „Социални и стопански науки” е разработена и приета програма от мерки за изпълнение на препоръките на одиторския екип.

С много положителни резултати за оценяване качеството на учебната и научноизследователска дейност на академичния състав в университета се прилага **Правилникът за атестиране на академичния състав в ТУ-Габрово**, който е приет на заседание на АС на ТУ-Габрово през 2013 год. (Протокол № 11/11.06.2013 г.) и изменен през 2015 год. (Протокол № 6/03.02.2015 г. и Протокол № 1/29.09.2015 г.). Според него със заповед на Ректора на ТУ-Габрово се назначава факултетна комисия за атестиране на академичния състав и през оценявания период са атестирани 22 преподаватели, обучаващи студенти от професионално направление 3.7 Администрация и управление.

В университетската система за атестиране на преподавателите са включени показатели, отчитащи студентското мнение, събрано чрез ежегодно провеждане на анкети относно: оценка качеството на обучение по изучавана дисциплина; оценка качеството на обучение на лекция; оценка качеството на обучение по семинарни упражнения; оценка качеството на обучение на лабораторни упражнения; работа с дипломанти; оценка на качеството на информационно-библиотечната дейност; изследване на качеството на административното обслужване на студенти; проучване наличието на корупция в Технически университет – Габрово; реализация

на завършилите Технически университет – Габрово; за проучване на студентското мнение за специалността; за оценка на качеството на обучение на преподавател и учебна дисциплина. Редът за събиране, анализиране на данните, огласяване на резултатите и вземане на коригиращи управленски решения както и формата на документите са съгласно изискванията на утвърдената Университетска система за управление на качеството на обучение и стандарта ISO 9001:2008, а съдържанието на изследваните обекти, процеси и измерители на системата е адаптирано към критериите и показателите на НАОА и конкретните части на учебния процес и научните изследвания.

В ТУ-Габрово се предвиждат подходящи форми за оценяване и огласяване резултатите от вътрешни одити за специалност, учебна дисциплина и преподавател, както и от външни одити на **Системата за управление на качеството, изградена в съответствие с изискванията на БДС EN ISO 9001:2015**. Системата по качество на ТУ – Габрово за първи път е сертифицирана през 2004 г. в съответствие със стандарт ISO 9001:2000 от Германското дружество за сертифициране на системи за управление DQS GmbH. В резултат на това ТУ-Габрово е включен в регистрите на международната мрежа по качество IQNet, чийто член е DQS GmbH. Ресертификацията е периодична: 2007 г., 2010 г., 2013 г. като последната е през 2016 г.-сертификати DQS № 290800 QM08/27.07.2013 г. и IQNet № DE 290800/27.07.2013 г., DQS № 290800 QM 15/12.09.2016

*Периодично се
обсъжда и огласява
ефективността на
резултати, свързани
с управлението на
качеството на
образованието*

При срещите на ЕГ с преподаватели и студенти от Стопански факултет на ТУ - Габрово се потвърди, че във факултета **има установена практика** резултатите, свързани с управление на качеството на образованието да се анализират и обсъждат периодично от съответните катедри, Деканския и Факултетния съвет на Стопански факултет. В катедрите, обучаващи студенти от ПН 3.7. Администрация и управление се разработват и обсъждат периодично технологията на обучение, учебните програми, календарните планове на занятията и правилата за оценяване на знанията. Квалификационните характеристики и учебните планове се разработват от профилиращите катедри като се отчита мнението на студентите и потребителите на кадри, след което се приемат от факултетния съвет и се утвърждават от Академичния съвет. Така се осигурява добър баланс между придобиваните знания и умения на студентите и изискванията на институции и фирми, потребители на кадри.

В ТУ-Габрово функционират Учебен съвет, Университетска комисия по качеството на обучението, Факултетна комисия по качеството на обучението и Факултетна комисия по учебната дейност. Те периодично обсъждат и огласяват ефективността на резултатите, свързани с управление качеството на образованието в професионалното направление, т.е съществува обобщаване и обсъждане на всички нива.

Оценяването и огласяването на резултатите от функционирането на системата по качество се извършва в годишните отчети на директора на ЦКО, които се приемат от Академичния съвет на ТУ-Габрово, годишните доклади на декана и ректора и периодично на съветите на колективните органи за управление.

За осигуряване на независимост на оценките при вътрешните одити подборът на одитиращите се извършва на случаен принцип. Системата за управление на качеството на ТУ- Габрово прилага процедури за оценяване на качеството на обучение по време на лекции, семинарни и лабораторни упражнения.

За своевременно решаване на възникнали проблеми в процеса на обучение на студентите от ПН 3.7. Администрация и управление към всеки курс е определен преподавател от катедрата в ролята на групов ръководител. Той поддържа непрекъсната връзка с груповия отговорник и студентите като периодично осъществява срещи с тях, на които се поставят задачи за решаване, свързани с организиране на допълнителни консултации, насрочване дати за допълнителни изпити, както и въпроси, свързани с подобряване на учебния процес. В края на всяка учебна година груповите отговорници изготвят отчети, които се обсъждат и приемат от катедрените съвети и включват седем основни направления: студенти с не положени изпити; проведени срещи със студентската група; проведени срещи с преподаватели, обучаващи студентите; трудности при работа със студентите; проведени индивидуални срещи със студентите; препоръки на преподавателите, обучаващи студентите; общи препоръки. На тази база се набелязват мерки за подобряване на учебния процес и качеството на обучение.

Мнението на студенти, кандидат-студенти, дипломанти, организации - потребители на кадри

се отчита чрез анкети, резултатите от които периодично се оценяват и огласяват в съответствие с Наръчника по качеството и процедура по управление на качеството ПР 1-05 Изисквания и удовлетвореност на клиенти и други заинтересовани страни.

Резултати от проверката:

- В ТУ – Габрово са разработени, приети от Академичен съвет и огласени чрез интернет страницата на университета правила за управление на качеството на образователния процес. Те са общо университетски и валидни за всички професионални направления, включително и за 3.7. Администрация и управление, независимо че липсва собствена за факултет „Стопански“ документация по управление на качеството.
- В Стопански факултет се извършва периодична вътрешна самооценка на качеството на образователния процес и външен одит.
- Установена е добрата практика към всяка студентска група от ПН 3.7. Администрация и управление да се определя преподавател от обучаващата катедра в ролята на групов ръководител с отговорността периодично да осъществява срещи със студентите, на които да се обсъждат проблемни теми, свързани с подобряване на учебния процес. В края на всяка учебна година катедрените съвети набелязват съответстващи на това мерки.
- Ежегодно се провеждат анкетни проучвания сред студенти, кандидат-студенти, дипломанти, организации - потребители на кадри, резултатите от които периодично се оценяват и огласяват в съответствие с процедура по управление на качеството ПР 1-05 Изисквания и удовлетвореност на клиенти и други заинтересовани страни.

3.2. ИМА ИЗГРАДЕНА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ЗАВЪРШИЛИТЕ ОБУЧЕНИИТЕ СТУДЕНТИ

Информация за реализацията и развитието на завършилите ОКС в професионалното направление

ЕГ установи при посещението си в ТУ – Габрово, че **има изградена университетска система за проследяване реализацията на завършилите студенти**. За отчитане на спецификите на професионалното направление 3.7. Администрация и управление към нея са добавени специфични елементи, разработени от обучаващите звена. Университетската система включва дейности и бази от данни на Университетския кариерен център; анкетни проучвания на Центъра за качество на обучението; водене на картотеки в профилиращите катедри; контакти с работодателите; справки на бюрата по труда към Агенцията по заетостта. Разработените от обучаващите звена елементи на системата за проследяване на реализацията на завършилите студенти са: анкети за работодатели; анкетни карти за завършили студенти; поддържане на лични контакти със студентите; набиране на данни от публикувани рейтингови системи.

През оценявания период **информация за реализацията и развитието** на завършилите ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър” в професионално направление 3.7 Администрация и управление е набирана от различни източници, посочени като отделни елементи на Системата за мониторинг на реализацията на завършилите студенти в направлението, а именно:

- от обучаващите звена, които поддържат картотека на завършилите студенти;
- от Университетския кариерен център към ТУ-Габрово;
- от Университетската информационна система чрез: поддържане на информационен масив на реализиралите се студенти в портал „Реализация на дипломираните в ТУ-Габрово” (http://umis.tugab.bg/studenti/realiz_spec.php); поддържане на портал „Работодатели” с включени модули за осъществяване на контакт с работодатели: регистрация на работодател; отзив от работодател; персонални карти на студенти; търсене на обучаеми и дипломирани студенти (<http://umis.tugab.bg/kob/>);
- от пряк контакт с работодателски организации.

Според информацията от доклада самооценка и впечатленията на ЕГ при нейното посещение относителният дял на реализиралите се през последните 5 години от общия брой на завършилите специалисти от ПН 3.7. Администрация и управление е 61%.

Събира се и се анализира информация за оценката на потребителите за подготовката на завършилите специалността

В Стопански факултет се събира информация за реализираните студенти чрез провеждане на проучване сред потребителите на кадри. То показва, че 17,7% от анкетираните бакалаври от „Стопанско управление” и „Публична администрация” работят повече от 2 години на едно и също работно място, а при 70,6% този период е повече от 5 години, т.е. дипломираните се специалисти имат стабилни позиции на трудовия пазар, тъй като непрекъснати трудов стаж е

сигурен белег за качество на работната сила. Резултатите от изследването показват положително отношение на потребителите на кадри към специалистите, завършили специалностите от ПН 3.7. Администрация и управление. Работодателската оценка за теоретичната и практическа подготовка на кадрите и образователният потенциал на факултет „Стопански” е висока.

Резултати от проверката:

- В ТУ – Габрово има утвърдена практика към изградената Университетска система за проследяване реализацията на завършилите студенти да се добавят специфични елементи, разработени от обучаващите звена и изведени от картотеката на завършилите студенти.
- В Стопански факултет проследяването на реализацията на завършилите студенти от професионално направление 3.7 Администрация и управление се осъществява чрез разработената Система за мониторинг на реализацията на завършилите студенти.
- Обучаващите звена на специалностите от ПН 3.7. Администрация и управление поддържат тесни контакти и проучват мнението на работодателите за удовлетвореността им от подготовката на студентите от професионалното направление.

ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕРКАТА ПО СФЕРА III (УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС):

1. ТУ-Габрово има изградена система за управление на качеството (СУК) на образователния процес, която е сертифицирана по стандарт ISO 9001:2008. Ресертификация се извършва през 2010 г., последната е през 2016 г. - сертификати DQS № 290800 QM08/27.07.2013 г., IQNet № DE 290800/27.07.2013 г. и DQS № 290800 QM 15/12.09.2016.
2. Ежегодно се провеждат външни и вътрешни одити за качеството на учебния процес и са предвидени подходящи форми за оценяване и огласяване на резултатите от тях в съответствие с изискванията на ISO 9001. Предприемат се коригиращи и превантивни действия в съответствие с изискванията на Наръчника по качество.
3. Създадени са добри практики чрез функционирането на групите ръководители за поддържане на постоянна обратна връзка със студентите и своевременно обсъждане на проблеми, свързани с учебния процес, качеството на обучението и предприемане на мерки за подобрения.
4. Отчита се мнението на студентите и на потребителите на кадри за качеството на обучение, в резултат на което се очертават насоки и се предприемат конкретни действия за неговото подобряване.
5. В ТУ – Габрово има изградена Университетска система за проследяване реализацията на завършилите студенти. За отчитане на спецификите на професионалното направление 3.7. Администрация и управление към нея са добавени специфични елементи, разработени от обучаващите звена.

4. КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

4.1 НОВАТОРСКИ ПРАКТИКИ В ОБУЧЕНИЕТО

Съвременни модели за поддържане на актуалността на обучението

За поддържане на обучението в ПН 3.7 Администрация и управление актуално и съответстващо на нивото на останалите висши училища в страната и в Европа **има създадени информационни масиви**, които се попълват периодично с нови данни. Те се използват при разработване и актуализиране на учебна документация - квалификационни характеристики и учебни планове на специалностите за ОКС „Бакалавър” и „Магистър” като се извършва сравнителен анализ с тази на други висши училища, но без да се загубва разпознаваемия облик на специалностите в ТУ-Габрово, произтичащ от специфичните особености на местната икономика.

За специалност „Публична администрация“, ОКС „Бакалавър“ в ТУ – Габрово, съответствието на учебния план с този на ТУ – София е 60%, на СА „Д. Ценов“ – Свищов е 60%, а на УНСС – София е 50%. За специалност „Стопанско управление“ ОКС „Бакалавър“, съответствието на учебния план с този на други ВУ в страната е между 40% и 54%, а на ВУ от ЕС е 36% - 54%.

Относно учебната документация на специалностите от ОКС „Магистър“, съответствието между учебния план на „Стопанско управление – Управление на бизнеса“ в ТУ – Габрово и ТУ – София е 53%, СА „Д. А. Ценов”-Свищов – 18%, НБУ – София – 47%, Русенски университет – 18%, ЮЗУ – Благоевград – 35%. Съответствието между „Стопанско управление – Управление на проекти“ в ТУ – Габрово и ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий” е 67%, ВУАРР – Пловдив – 44%, ТУ – София -78%, ЮЗУ – Благоевград – 33%, ВТУ „Тодор Каблешков“ – 67%, а с Kaunas University of Technology в Литва е 58%. Това показва изразено съответствие на учебните планове на специалностите в ТУ – Габрово с тези на водещи висши училища у нас, като на първо място е ТУ – София и по-малко съответствие с европейски висши училища.

В Стопански факултет на ТУ – Габрово се работи за постоянно доближаване на подготовката на студентите до изискванията на работодателските организации, което налага учебният процес да бъде осигурен с актуална учебна и научна литература. За постигането на тази задача са актуализирани и **разработени нови учебни дисциплини със съответната учебна литература**, а именно 56 учебника и учебни пособия и 18 монографии. Актуалността, иновативността и качеството на предлаганото учебно съдържание се гарантира чрез предварително рецензиране на постъпилите учебни материали, в повечето случаи от външен рецензент.

В учебните програми по дисциплините от учебните планове на специалностите от професионално направление 3.7. Администрация и управление се извършва периодично актуализиране на препоръчаните за подготовка на студентите литературни източници. **Относителният дял на литературните източници от последните 5 години** спрямо общия обем на препоръчвана основна литература е съответно: за ОКС „бакалавър”: специалност „Публична администрация” - 37,1 %; специалност „Стопанско управление” - 22,0 %; средно за ПН 3.7 Администрация и управление - **29,6 %**; за ОКС „магистър”: специалност „Публична администрация” - 32,5%; специалност „Стопанско управление”, магистърска програма „Управление на човешките ресурси” - 28 %; магистърска програма „Управление на бизнеса” - 29 %; магистърска програма „Управление на проекти”- 43 % ; средно за ПН 3.7 Администрация и управление - **33,1 %**.

За поддържане и развиване на съвременни методи за обучение се планират и организират методически конференции и семинари за използването и внедряването на прогресивни учебни технологии в рамките на университета, основните звена и катедрите.

Оценки за прилаганите методи за преподаване и оценяване знанията и уменията се съдържат в анализа на резултатите от проучване мнението на студентите във връзка с атестирането на преподавателите.

ЕГ установи при своето посещение, че в ТУ-Габрово са въведени **виртуални модули за интерактивно обучение** на базата на платформата DMOODLE (<http://moodle.tugab.bg>), разработени в рамките на дейностите по проект BG051PO001-4.3.04-0051 „Развитие и внедряване на виртуални технологии за устойчиво развитие на дистанционното обучение в ТУ-Габрово”. Преподавателите от професионалното направление участващи в проекта са преминали три обучителни семинара за създаване на материали за електронно обучение и работа с платформата за електронно обучение DMOODLE: „Електронни форми за дистанционно обучение”, „Приложение на учебни виртуални платформи” и „Създаване на тестове и електронно оценяване”. Разработени са курсове за електронно обучение на студентите от ОКС „Бакалавър” и „Магистър“, ориентирани преди всичко към самоподготовка и самопроверка на знанията по дисциплини от учебните планове на специалностите Стопанско управление и Публична администрация. Центърът за електронно и дистанционно обучение (ЦЕДО) (<http://e-learning.tugab.bg>) осигурява технически, технологично и логистично използването на електронните учебни материали и ресурси.

Актуалността на преподавания учебен материал се поддържа като се разработват нови дисциплини и се обновява съдържанието на съществуващите. През разглеждания акредитационен период е разработена и утвърдена учебна документация за **две нови магистърски програми**:

- „Управление на бизнеса“, редовна и задочна форма на обучение - от учебната 2012/2013 учебна година;
- „Управление на проекти“, редовна, задочна и дистанционна форма на обучение – от

учебната 2016/2017.

Относителният дял на новите **учебни курсове, създадени през последните 3 години** в учебните планове на специалностите от професионалното направление е: за ОКС „бакалавър”, специалност „Публична администрация” - 20,00 %; специалност „Стопанско управление” - 23,70%; средно за ПН 3.7 Администрация и управление - **21,85 %**; за ОКС „Магистър”: за специалност „Публична администрация” - 0 %; за специалност „Стопанско управление”, магистърска програма „Управление на човешките ресурси” - 0 %; - магистърска програма „Управление на бизнеса” - 100 %; - магистърска програма „Управление на проекти” - 100 %; средно за ПН 3.7 Администрация и управление - **50 %**.

Резултати от проверката:

- Наблюдава се изразено съответствие на учебните планове на специалностите в ТУ – Габрово с тези на водещи висши училища у нас, като на първо място е ТУ – София (60%) и по-малко съответствие с европейски висши училища (36% - 54%).
- Има възможност да се разнообразят в по-голяма степен формите на преподаване и поднасяне на учебния материал, на проверяване и разработване на самостоятелните работи на студентите чрез по-широко използване на съвременните софтуерни продукти и информационни технологии във всички образователно квалификационни степени на висшето образование.
- При срещата на ЕГ със студенти се потвърди необходимостта да се създаде практика за по-широко включване на резултатите от научноизследователската дейност на академичния състав в учебния процес.
- Актуализирането на учебните планове и програми се извършва перманентно като се въвеждат нови учебни курсове и се обновява учебното съдържание в съответствие с изискванията на бизнеса и на пазара на труда.

4.2. ПОЗНАВАНЕ НА КОНКУРЕНТНАТА СРЕДА НА ОБУЧЕНИЕТО В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

Изучаване на конкурентната среда

При посещението си в ТУ – Габрово ЕГ се увери, че в Университетската информационна система **се поддържа база от сравнителни данни за интереса към специалностите** от професионално направление 3.7. Администрация и управление, което позволява за всяка учебна година да се следи динамиката на приема по специалности и форми на обучение, както и да се правят сравнителни анализи относно интереса на кандидат-студентите към съответната специалност. **Кандидатстудентският интерес** към специалностите от професионалното направление се проучва от Центъра за качество на обучението чрез анкети в съответствие с процедурата ПР 1-05 Измерване на клиентските изисквания и удовлетвореност. Тази информация се използва за определяне политиката на ТУ – Габрово, на факултет „Стопански” и обучаващите звена при разкриване на нови бакалавърски специалности и магистърски програми.

Същевременно ежегодно, след приключване на кандидатстудентската кампания се проучва **мнението на новоприетите студенти** и на база сравнение с резултатите от предходни години се извеждат тенденциите, показателни за оценяване на интереса на кандидатите към предлаганите специалности - брой кандидати за едно място, максимален и минимален бал, записали се на 1-во, 2-ро и следващи класирания. Направените изводи дават възможност да се предприемат мерки за адекватно планиране и разпределяне на приема от държавната поръчка по специалности и форми на обучение в съответствие с предвидения образователен капацитет и конкурентната среда.

Изучаване на възможностите за реализация на студенти и докторанти

Важна задача на обучаващите звена във факултет „Стопански” и на Университетския кариерен център (УКЦ) е проучване състоянието на пазара на труда, на тенденциите в неговото изменение и развитие, както и на необходимостта от квалифицирани кадри в различните професионални направления.

При срещата си с потребителите на кадри ЕГ получи потвърждение, че Университетският кариерен център осъществява връзка между университета и работодателите за обявяване на свободни места за стажове и работа, за подбор на студенти с добри професионални и личностни качества, за представяне пред студенти и академичната общност на фирми от различни сектори. Той предлага услуги, свързани с професионалното ориентиране и развитие

на студентите – стратегии за търсене на работа, подготовка на документи за кандидатстване, обучение в комуникативни, социални, офис и др. умения, кариерно консултиране, включване в стажантски програми. УКЦ работи за утвърждаване рейтинга на ТУ-Габрово като съвременен европейски университет.

Обучаващите звена и УКЦ организират **срещи на студенти и преподаватели с представители на бизнеса и държавни институции за оценка на възможностите за реализация**. Преценката за състоянието на пазара на труда се осъществява също и чрез периодични срещи на ръководствата на Университета и Стопански факултет с областни и общински ръководства, бюра по труда, търговско-промишлени палати, браншови организации, участие в експертни комисии към институции и др.

Състоянието на пазара на труда се следи чрез анализ на статистическа информация от Националния статистически институт и неговите териториални бюра в регионите на страната, от които са по-голямата част от обучаваните студенти. Ползват се анализи от Агенцията по заетостта и нейните териториални бюра за свободните работни места, анализ на информацията от дейността на УКЦ, касаеща осигуряване на възможности за професионална реализация на студентите, участието на преподаватели и студенти в международни проекти на Габровската търговско-промишлена палата за проучване и прогнозиране състоянието на пазара на труда, установяване на контакти и поддържане на обратна връзка с работодатели и фирми, потребители на кадри от професионалното направление.

Обучаващите звена - катедри „Социални и стопански науки” и „Мениджмънт” са провели проучване сред потребители на кадри относно изискванията им към подготовката на студентите, качеството на учебния процес и придобитите знания, умения и навици от завършили и реализирани студенти. Има **сключени договори за съвместна дейност с работодателски организации**, чрез които се разширяват възможностите за практическо обучение, за разкриване на позиции за стажантски програми, за постъпване на временна или постоянна работа.

В рамките на Университетската информационна система е организиран **портал „Работодатели”** с включени модули за осъществяване на контакт с работодатели, осигуряващи възможности за професионална реализация на младите специалисти. Всеки работодател, регистриран в портала, може да публикува своето мнение за студент от специалността, който е провел стаж или вече работи при него и да оцени неговата професионална подготовка. Тази иновативна форма на сътрудничество стимулира студентите за по-добро представяне.

Резултати от проверката:

- Наблюдава се необходимост да се увеличи аналитичният характер при оценяването на конкурентната среда за специалностите от професионалното направление и това да намери израз както в периодично изготвяните документи на Стопански факултет, така и в реално предприеманите действия за изграждане на конкурентното им предимство.
- ЕГ установи, че непрекъснато се следи интересът към специалностите в рамките на ПН 3.7. Администрация и управление като се провеждат анкетни проучвания на кандидат-студентите и на новозаписаните студенти.
- Има сключени договори за съвместна дейност с работодателски организации, чрез които се разширяват възможностите за практическо обучение, за разкриване на стажантски места, за постъпване на временна или постоянна работа.

4.3. НАЦИОНАЛНИ И МЕЖДУНАРОДНИ ПОЗИЦИИ И ВЪЗМОЖНОСТИ

Участия на
преподаватели, на
докторанти и
студенти

ЕГ установи, че преподавателите, участващи в обучението по специалностите от ПН 3.7. Администрация и управление, а също така и студенти участват активно в национални и международни образователни и научноизследователски проекти както и в обмен с други ВУ и институции в областта на обучението и научните изследвания. През акредитационния период 22 преподаватели **(48% от всички)**, обучаващи студентите от **направлението са участвали в 37 вътрешно-университетски научноизследователски проекти** за последните 5 години; 4 (9%) от тях са участвали в 2 национални проекта за същия период; 12 преподаватели **(26%) са**

участвали в 16 международни проекти, от които 11 са образователни и 5 са научноизследователски.

ТУ – Габрово, в това число Стопански факултет и обучаващите звена следват политика за насърчаване и финансово подпомагане обменът на преподаватели и студенти от професионалното направление със сродни такива в чужбина в различните му форми - участие в научни конференции, симпозиуми и семинари, работни срещи по проекти и др. Резултатите от тази политика се изразяват в непрекъснато разширяване на участието на преподавателите от направлението в международни форуми в чужбина, доказателство за което е нарастването на броя на творческите командировки. През периода 2012 - 2016 г. са реализирани 26 краткосрочни задгранични командировки. **Броят на творческите командировки и специализации в чужбина на един преподавател на ОТД за последните 5 години е 0,55.**

Международна
активност

Участието на студенти от професионалното направление в програми по международен образователен обмен през акредитационния период е общо 14 души като 9 от тях се обучават в специалност „Стопанско управление“, а 5 в „Публична администрация“ от ОКС „Бакалавър“. В ТУ – Габрово организацията и формите на международно сътрудничество са посочени в Правилника за дейността на Университетския център за международни и национални програми и проекти (УЦМНПП).

Разработен е учебен план за съвместно обучение с Висше училище -Шмалкалден, Германия и съществува договор за издаване на двойни дипломи. Преподаватели, обучаващи в специалности от ПН 3.7 Администрация и управление са определени за водещи на профилиращи дисциплини в съвместната образователна програма.

Технически университет – Габрово поддържа договорирано сътрудничество със 76 чуждестранни висши училища от 21 страни. Възможности за международна мобилност на преподавателите и студентите от професионалното направление предоставят Европейските програми като ERASMUS, KOPERNIKUS, LEONARDO DA VINCI и други, които от 2013 г. са обединени в програмата ERASMUS+.

При входяща мобилност по ЕРАЗЪМ+ на преподавател от висшето училище Шмалкалден, Германия през учебните 2014/2015 и 2015/2016 година е проведено обучение на български студенти от специалностите Стопанско управление и Публична администрация, завършило с издаване на сертификати от партньорския университет в Германия. За участие в международен проект на Габровската Търговско-Промислена Палата „Иновативният потенциал среща опита“ по програма ЕРАЗЪМ+ студенти от професионалното направление са получили сертификати за проведено практическо обучение и разработване на бизнес планове.

Включването на преподаватели и студенти от професионалното направление в международни образователни и научноизследователски проекти, изпълнявани от останалите факултети и финансирани чрез различни програми е база за поддържане и разширяване участието на академичния състав в подобни дейности през следващите години.

В ТУ–Габрово се провеждат активни мероприятия за информиране и привличане на чуждестранни студенти като се използват рекламни материали на английски, руски, турски и гръцки език. Информация за университета е представена и на сайтовете: www.euroeducation.net/euro/bg009.htm, www.ceebg.co.uk/ceed/un/bg/bg009.htm, www.tugab.bg, www.ksp.bg. Кандидат-студентите имат на разположение за контакти електронния адрес info@tugab.bg.

През 2016 година в ТУ-Габрово е създаден Център за кандидатстудентски прием, чиято отговорност е организирането и координирането на цялостната дейност за привличане, прием и адаптиране на студентите.

Научно обслужване
на бизнеса и
държавата

ЕГ установи, че за акредитационни период преподавателите от ПН 3.7 Администрация и управление са представили доказателство за изпълнени **седем експертни, оценителски и консултантски дейности в обслужване на бизнеса и държавата**. Добра практика е след приемане на рецензираните отчети по договори за научни изследвания, финансирани от фонд «Научни изследвания» на ТУ-Габрово, на заинтересованите страни да се предоставят получените резултати.

Резултати от проверката:

- В Стопански факултет обменът на преподаватели и студенти се реализира чрез участие в учебния процес на партньорски университети в чужбина, в международни образователни и изследователски проекти, в научни конференции, както и чрез обмяна на опит в областта на обучението и научните изследвания чрез творчески командировки.
- В професионалното направление през акредитационния период няма студенти от специалностите в ОКС „Магистър“, които да са участвали в програмите за международен образователен обмен или в международни научноизследователски проекти.
- В ТУ-Габрово е създадена организация за привличане, прием и адаптиране на български и чуждестранни студенти като Академичният съвет ежегодно приема Правилник за приемане на студенти, Програма за работа по прием на студенти и съпътстващ годишен график, обявява конкурс за разработване на рекламни материали.

ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕРКАТА ПО СФЕРА IV (КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ):

1. В Стопански факултет са изградени и се поддържат собствени информационни масиви за националните и европейски постижения в обучението от ПН Администрация и управление, в резултат на което между учебните планове на специалностите в ТУ – Габрово и тези на водещи висши училища у нас има голямо съответствие. Необходимо е да се използват по-широко съвременните софтуерни продукти и информационни технологии във всички образователно квалификационни степени на висшето образование.
2. Делът на новоразработените учебни курсове през последните три години спрямо общото количество курсове е достатъчно голям.
3. Обучаващите звена извършват периодичен анализ и оценка на конкурентната среда, следят за интереса към специалността, проучват състоянието и тенденциите на пазара на труда, необходимостта от квалифицирани управленски кадри и регулярно осъществяват срещи с работодатели на базата на дългосрочни партньорства.
4. Преподавателите, провеждащи обучение в специалностите от ПН 3.7. Администрация и управление участват активно в образователни проекти и програми за международен обмен, но студентското участие, особено от ОКС „Магистър“ не е достатъчно.
5. Съществува добра практика, според която в рамките на Университетската информационна система е организиран портал „Работодатели“ с включени модули за осъществяване на контакт с работодателски организации, което стимулира студентите за по-добро представяне.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ТАБЛИЦА 1. АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ, ВОДЕЩ ЛЕКЦИОННИТЕ КУРСОВЕ ПРЕД СТУДЕНТИ ОТ ПН 3.7 НА ОТД КЪМ ФАКУЛТЕТ „СТОПАНСКИ“

№	Катедра	Преподавател за лекционния курс				
		Име, презиме, фамилия	Научна степен, Научна специалност	Академична длъжност, Научна специалност	Вид на ТД	Възраст към 30.11. 2016 г.
1.	Социални и стопански науки	Ангелина Пенчева Пенчева	доктор Философия	доцент Социално управление	ОТД	64
2.	Социални и стопански науки	Антон Каменов Антонов	доктор Социология	доцент Социология	ОТД	55
3.	Мениджмънт	Анюта Георгиева Николова	доктор Приложение на изчислителната техника в икономиката	доцент Икономика и управление	ОТД	63
4.	Приложна информатика	Бончо Иванов Александров	доктор Компютърни системи, комплекси и мрежи	доцент Компютърни системи, комплекси и мрежи	ОТД	59
5.	Мениджмънт	Веряна Тодорова Боева	доктор Организация и управление извън сферата на материалното производство	доцент Управление на маркетинга в сферата на услугите	ОТД	54
6.	Мениджмънт	Даниела Драгнева Димова	доктор Икономика, организация и управление	доцент Организация и управление на производството	ОТД	54
7.	Мениджмънт	Десислава Иванова Петрова	доктор Технология на машиностроенето	доцент Организация и управление на производството	ОТД	43
8.	Математика	Диана Илиева Изворска	доктор Методика на обучението	доцент Методика на обучението	ОТД	53

9.	Социални и стопански науки	Добрин Ганчев Ганчев	доктор Икономика и управление	доцент Икономика и управление	ОТД	53
10.	Социални и стопански науки	Емил Методиева Инджов	доктор История на България	доцент История на България	ОТД	43
11.	Социални и стопански науки	Иванка Велева Стоянова-Тодорова	доктор Биология (зоология)	доцент Екология и хигиена	ОТД	55
12.	Социални и стопански науки	Лиляна Иванова Русанова	доктор Организация и управление извън сферата на материалното производство	доцент Организация и управление на социалните дейности	ОТД	40
13.	Приложна информатика	Лиляна Начева-Скопалик	доктор Автоматизирани системи за обработка на информация и управление (Електронно обучение)	доцент Автоматизирани системи за обработка на информация и управление	ОТД	58
14.	Социални и стопански науки	Мирослав Пантев Пантев	доктор Политология	главен асистент	ОТД	43
15.	Мениджмънт	Нели Иванова Николова	доктор Икономика и управление	главен асистент	ОТД	45
16.	Физика, химия и екология	Пенчо Ангелов Стойчев	доктор Технологии за пречистване на водите	Доцент, Защита на населението и НС в критични ситуации	ОТД	59
17.	Мениджмънт	Петко Асенов Найденов	Доктор, Организация и управление на производството	главен асистент	ОТД	41
18.	Математика	Румен Николов Даскалов	дмн Информатика	професор Информатика	ОТД	63
19.	Социални и стопански науки	Румяна Иванова Георгиева	доктор Икономика и управление	доцент Икономика и управление	ОТД	63
20.	Социални и стопански науки	Светла Боянова Панайотова	доктор Икономика и управление	доцент Икономика и управление	ОТД	55
21.	Математика	Стоян Недков Капралов	дмн Информатика	професор Информатика	ОТД	60

22.	Мениджмънт	Цанка Маринова Златева-Петкова	доктор Икономика и управление	главен асистент	ОТД	42
23.	Социални и стопански науки	Цветелина Александрова Ганкова-Иванова	доктор Политическа икономия	доцент Политическа икономия	ОТД	53

ТАБЛИЦА 2. ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА ХАБИЛИТИРАНИТЕ ПРЕПОДАВАТЕЛИ НА ПОТД ОТ ФАКУЛТЕТ „СТОПАНСКИ“, ВОДЕЩИ ЗАНЯТИЯ ПО ПН 3.7 КЪМ 30.11.2016 Г.

Възраст	Брой	Относителен дял (%)
До 40 год.	1	5,26
От 41 до 50 год.	2	10,53
От 51 до 60 год.	12	63,16
Над 60 год.	4	21,05
Общо:	19	100,00

Обучението на студентите от ПН 3.7 Администрация и управление се осигурява от 19 хабилитирани преподаватели от факултет „Стопански” и с участието на 5 хабилитирани преподаватели от двата инженерни факултета на ТУ-Габрово, поради спецификата на специалност СУ. Общият брой на хабилитираните преподаватели на първи основен трудов договор, водещи занятия в специалностите от професионалното направление, е 24.

ТАБЛИЦА 3. УЧАСТИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОЕКТИ И НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2011-2016 Г.

ПОКАЗАТЕЛИ	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Брой на студентите, участвали в научноизследователски проекти	22	17	18	23	13	8
Брой на студентите, участвали с доклади на студентски научни конференции	17	17	25	26	9	18
Брой на студентите в професионалното направление	452	410	401	398	389	452
Относителен дял на студентите, участвали в научноизследователски проекти от общия брой на студентите в професионалното направление (%)	4,86	4,15	4,48	5,78	3,34	1,77
Относителен дял на студентите, участвали с доклади на научни конференции от общия брой на студентите в професионалното направление (%)	3,76	4,15	6,23	6,53	2,31	3,98

ТАБЛИЦА 4. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОСНОВНИ И ПРОФИЛИРАЩИ ДИСЦИПЛИНИ ПО СПЕЦИАЛНОСТИ ОТ ОКС „БАКАЛАВЪР“ В ПН 3.7 АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ

Показатели	ОКС „Бакалавър“		
	СУ	ПА	Средно за ОКС
Общ брой дисциплини в учебния план	43	47	45
Брой профилиращи дисциплини в учебния план	29	23	26
Съотношение „брой преподаватели на първи ОТД, водещи профилиращи дисциплини/ общ брой профилиращи дисциплини“	0,52	0,43	0,475
Съотношение „брой профилиращи дисциплини, осигурени със собствени учебници, учебни пособия, материали за обучения / общ брой профилиращи дисциплини“	0,90	0,57	0,735

ТАБЛИЦА 5. УЧАСТИЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ ОТ ПН 3.7 В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОЕКТИ В ПЕРИОДА 2011-2016 Г.

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Брой участия на преподавателите в научни проекти, в т.ч.	32	37	43	41	46	33
международни	1	1	2	2	2	-
национални	1	-	-	-	-	-
университетски	30	36	41	39	44	33
Относителен брой на преподавателите, участващи в международни проекти, от общия брой на преподавателите на ОТД - %	2,12	2,12	4,08	4,08	4,17	-

ТАБЛИЦА 6. УЧАСТИЯ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ ОТ ПН 3.7 В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОЕКТИ В ПЕРИОДА 2011-2016 Г.

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Брой участия на преподавателите в проекти, в т.ч.	51	77	84	76	66	50
научноизследователски	32	37	43	41	46	33
образователни	19	40	41	35	16	13
практически ориентирани	-	-	-	-	4	4
Относителен брой на преподавателите, участващи в научноизследователски от общия брой на преподавателите на ОТД - %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	86,9

ТАБЛИЦА 7. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ НА ПЪРВИ ОТД В ТУ-ГАБРОВО, ОБУЧАВАЩИ В ПН 3.7, 2011-2016 Г. (брой)

Вид на публикациите	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	ОБЩО
Монографии	10	4	1	-	1	2	18
<i>в т.ч. колективни</i>	-	-	-	-	-	-	
Студии	-	1	-	-	-	-	1
Статии	22	16	35	20	15	12	120
Научни доклади	36	44	68	41	41	28	258
Учебници	10	10	7	4	7	1	39
Учебни помагала	5	2	5	5	1	1	19
ОБЩО:	83	77	116	70	65	44	456
На един преподавател:	1,76	1,64	2,37	1,43	1,35	0,96	

ТАБЛИЦА 8. ИЗДАДЕНА УЧЕБНА ЛИТЕРАТУРА ОТ ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ НА ПЪРВИ ОТД В ТУ-ГАБРОВО, ОБУЧАВАЩИ В ПН 3.7, 2011-2016 Г. (брой)

Вид на литературата	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	ОБЩО
Учебници	10	10	7	4	7	1	39
Учебни пособия	5	2	5	5	1	1	19
Общо:	15	12	12	9	8	2	58
На един преподавател:	0,32	0,26	0,26	0,18	0,17	0,04	

ТАБЛИЦА 9. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ В ЧУЖБИНА НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ НА ПЪРВИ ОТД В ТУ-ГАБРОВО, ОБУЧАВАЩИ В ПН 3.7 ПРЕЗ ПЕРИОДА 2011-2016 Г. (брой)

Вид на публикациите	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	ОБЩО
Монографии	-	-	-	1	-	-	1
<i>в т.ч. колективни</i>	-	-	-	-	-	-	-
Студии	-	-	-	-	-	-	-
Статии	4	2	5	6	1	4	22
Научни доклади	5	14	14	11	7	7	58
Учебници	-	-	-	1	-	-	1
Учебни помагала	-	-	-	-	-	-	-
ОБЩО:	9	16	19	19	8	11	82
Публикации в чужбина от общия брой на публикациите на преподавателите на първи ОТД (%)	10,84	20,78	16,37	27,14	12,3	25,0	17,98

ТАБЛИЦА 10. БРОЙ НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СТУДЕНТИ ОТ ПН 3.7 АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Брой публикации на студенти	14	14	24	26	11	27
Относителен дял на публикации на студенти от общия брой публикации в ПН - %	14,43	15,38	17,14	27,08	14,47	38,02
Общо						

